

Menmen Jon Kityak Kirem - Revelesen

Menmen me tiwei ik

Jon katip mit ne sios gude 1:1-8

Jon kinin kityak kir menmen, ehirak kewis him
men sios mar 7 1:9-3:22

Him me tiwei ketike tirhin mar 7 4:1-8:1

Him me taur mar 7 8:2-11:19

Him me kirin ketike miyak wik 12:1-13:18

Menmen ham Jon kityak kirem 14:1-15:8

Sar mar 7 menmen mekrerem emeteiknai God
han enuk 16:1-21

God kewaank wit Babilon, miyak enuk wik
etetike Seten 17:1-20:10

Him me God skelim mit yapirwe 20:11-15

Him me nupela nepni, metike ti, metike ewit
hak Jerusalem 21:1-22:5

Him me Jisas pike kaknen 22:6-17

Jon katip mit him mikaru 22:17-21

Him me tiwei ik

¹ *Tiwei ik hirak ke him nipaa misawin meit, te in ek God kewepyapirem katip Jisas Kraiss em. Hirak kewepyapirem ketpiwekem te Jisas kakteikin mit kerek nisesik kakteiknorem kakitpor menmen te menep mamnen. Kraiss hirak keruwet mitik ensel kiutip kewepyapirem ketpo hi Jon em, hi hirak menmen me Mitik Iuwe Jisas Kraiss. ² Hi Jon hi hewis menmen yapirwe hi epei hirem. Hi hetpi him manp hi hemipin

* 1:1 Dan 2:28-29; Rev 1:19, 22:6

au. Hım im hıram hım God ketpim mekite hım Jisas Kraıs hırak kerıuwet mıtik ensel kırak kan kewepyapırem ketpewem.

³* Mıtık kerek hırak kakıkine hım im mamno nıkıp me mıt mıyapır ne God, hırak han yaaık kaku. Mıt mıyapır kerek hır nemtau hım im kerek God kewepyapırem maain hıram mamnen, hır enisesim werek werek, hır han yaaık nanu. Hır han yaaık nanu nanıtar wı menep te menmen im mamnen.

Jon kewıs tıwei ik ken mıt nıses God neıt wıt hıspınak wık (7)

⁴* Hi Jon hi hewis tıwei ik ken yı mıt mıyapır han yı ne weıwık me God yı yeıt wıt hıspınak wık(7) me provıns Esia. Hi hanhan God kerek nıpaa kepu ere in kepu maain kakpau, hırak kakrekyı yaaim yı eıyu werek werek. Hımın hıspınak wık (7) yaain nerp nınaan mırak menep yeno hırak kewım naanmırai hıı mıt hır nanrekyı yaaim yı eıyu werek werek. Hi hanhan hır nantıke Jısas Kraıs hır nanrekyı yaaim yı eıyu werek werek. ⁵* Kraıs hırak kewepyapır werek werek hım me God. Hırak Mıtık ik kerek kaa God kının kıkık hırak kekıt kau keıt. Hırak Mıtık İuwe kakinın naanmamre mıt İuwe kerek naanmamre mıt nanu tı. Hırak hanhan kerıuwai, hırak kesak menmen enum mekre han kıı kentart hırak kaa hemkre mırak mewen. ⁶* Hırak kenıpai hıı mıt hıı mıre mıt İuwe ne weıwık mırak, hıı mıt nııtıp nııtıp hıı mıtehi God

* **1:3** Rev 22:7, 10 * **1:4** Eks 3:14-15; Rev 3:1, 4:5, 8, 5:6, 11:17,

16:5 * **1:5** Jo 18:37; Rev 3:14, 17:14; Kl 1:18; Sam 89:27; 1Jo 1:7,

4:10 * **1:6** 1Pi 2:5, 9; Rev 5:10, 20:6

kakikaap mit mamir ke pris nanriakem te haiu mamirak menmen me Haai kirak God. Hi hanhan Jisas Krais kakit niuk iuwe, hirak naanmipre mit, hirak kakre iuwe tipmain tipmain enum eik.

⁷ *Yi eiyimtwem! Hirak Krais kaknen kakrau napi. Mit miyapir yapirwe maain nanirek nanriuwe nanamir kir. Hir nantike mit ne Isrel kerek maamrer nir nipaa hir nakip nau hirepit mirak, hir nanirek, te hir yapirwe nau ti nankitek nanintar hir nanineinik kakriyei nanino ninaan me God. Hi hanhan menmen im mamnen. Hi hetpi werek.

⁸ * “Hi God kerekek hi hiriak menmen yapirwe te menmen yapirwe mamwenipi niuk mai.” God iuwe naanmipre menmen yapirwe kerek nipaa kepu ere in kepu maain kakpau, hirak katip menmen im.

Jon kepu kityak kir Krais

⁹ * Hi Jon hi ki yinak. Hi etikewi haiu mit ne Jisas. Hi etikewi mit han neraiwaank te haiu mises menmen me God haiu minakin tokim emisesik. Hir mit ne Gavman nepira newisa hi heit winak enuk heit wit wan kimaak keketik niuk mirak Patmos, hentar hi ewepyapir him me God hi hatip mit hi hises menmen nipaa Jisas hirak ketpim. ¹⁰ Me wi Sande hiram wi me Mitik Iuwe, God Himin Yaaik kan kentar han kai te hi hepu hityak hi hemtau him ke mitik keit sip kai hirak katip him iuwe kewen ken yanmin kire tukin. ¹¹ Hi hemtau mitik eik katip kar ik: “Ti ewis menmen yapirwe ti ehirem hiram mamu

* **1:7** Mt 24:30; Jo 19:34-37

* **1:8** Rev 4:8, 15:3, 21:6, 22:13

* **1:9** Rev 6:9

t̄iwei. Epei au, ti esiuwerek kakno m̄it miyap̄ir ne weiw̄ik me God h̄ir nises h̄im m̄irak h̄ir nau neit wit hisp̄inak wik (7) im e: Wit Efasas, wit Smena, wit Pegamam, wit Taiataira, wit Sadis, wit Filadelfia mekite wit Leodisia.”

¹² Hi heweik̄in eh̄ir keim̄in kerek ketpo h̄im. Hi heweik̄in epei au, hi h̄ir gol m̄iwap̄in lam hisp̄inak wik (7) h̄iram mau. ¹³ *Kekre n̄im̄in ke lam me gol keyiak kerp keweik̄in k̄ire m̄it̄ik. H̄irak kam̄ir laplap iuwe nokim ere m̄iwap̄in h̄it m̄irak; H̄irak kak̄ir let me gol h̄iram meweik̄in h̄irepit mau han pank k̄irak. ¹⁴ *Maat k̄irak ketike paan k̄irak h̄irak hike k̄ire nap̄i o hore hike ȳwau. Nanam̄ir k̄irak kerh̄ihe k̄ire si te h̄irak kak̄ir menmen yap̄irwe mekre han ke haiu m̄it. ¹⁵ *H̄it m̄irak m̄ire ain m̄it newis̄im mekre si maain met̄ir h̄ir nesesim ere h̄iram m̄ir. Hi hemtau h̄im k̄irak h̄irak kat̄ip h̄im iuwe kewen ke yan̄im̄in kar ke h̄it̄ik siurik m̄ir̄ire. ¹⁶ *H̄irak ketenen h̄ir mar hisp̄inak wik (7) mekre his yaaim m̄irak. Menmen m̄ire h̄ine me his kat̄in ken p̄inak ken p̄inak metpaan moke h̄im k̄irak. Ninaan m̄irak h̄iram m̄ir mar ke wepni k̄ir kau n̄im̄iniuwe ek.

¹⁷ *Hi h̄irek, hi henkew̄in menep h̄it m̄irak har ke m̄it̄ik epei kaa. Te h̄irak kewis his yaaim m̄irak mentera h̄irak ketpo kar ik: “Ti ap enapen. Hi m̄it̄ik kerek n̄ipaa menmen ap mepu, au hi hep̄u, hi maain apau. Hi Jisas kerekek. ¹⁸ Hi kerekek hi hep̄u. N̄ipaa m̄it neiyep hi haa te in ek ti h̄ira.

* **1:13** Dan 7:13, 10:5 * **1:14** Dan 7:9, 10:6; Rev 2:18, 19:12

* **1:15** Rev 14:2 * **1:16** Rev 1:20, 2:12, 16, 19:15, 21; Hi 4:12

* **1:17** Ais 44:6, 48:12; Rev 2:8, 22:13

Hi ahu tipmain tipmain enum eik. Hi kerekek hi iuwe te hi enip mit miyapir kerek naa hir nanino si o au en, hir nanino wit ke God nanu werek. ¹⁹*Te ti ewis menmen mamu tiwei maain ti ahirem. Menmen in ek mepu metike menmen maain mamnen. ²⁰*Hir mar hispinak wik (7) ti hirem mau his yaaim mai hiram metike lam gol mar hispinak wik (7), hiram mire tok piksa im. Hir hiram mire mit iuwe hir naanmipre mit miyapir ne weiwik me God nau wit hispinak wik (7). Lam gol hiram mire mit miyapir ne God nau neit wit hispinak wik (7).

2

Jisas katip him men mit miyapir ne God nau neit wit Efesas

¹*“Ti ewis him meiyam im mamno mitik iuwe kerek naanmipre mit miyapir ne sios o weiwik me God nau neit wit Efesas. Ti ewis him im:

“Him im hiram him me hi Mitik Iuwe kerek hi hetenen hir mar hispinak wik (7) mau mekre his yaaim mai. Hi heke ti hepno in hepno ein hitet nimin ke yi mit miyapir ne God yapirwe ne provins Esia yi yire lam gol mar hispinak wik (7). Hi etpi him im.

²*“Hi hertei menmen yi yirakem. Hi hertei menmen enum epei man yi mit te yi yinakin tokim yisisa yewepyapir menmen mai yi yirakem yapirwe. Hi hertei yi yinapen mit enun kerek hir netpi nar ik: ‘Haiu mit haiu

* **1:19** Rev 1:1 * **1:20** Rev 2:1, 3:1 * **2:1** Rev 1:16, 20 * **2:2** Rev 2:19, 3:1, 8, 15; 1Jo 4:1

apospel mire mit han!' Yi epei yemtau menmen hir netpim, menmen hir niriakem, te yi epei han kitet mit in te yi yertei hir ap mit aposel au. Hir mit enun nemipin. ³ Menmen enum epei man menep yi mit mentar yi yises him mai. Yi ap yinapen menmen im te yi yeweikin sip yeweto au. Yi yinakin tokim yi wen eiyises him mai. ⁴ Te hi han enuk heruwi hentar menmen im. Nipaa yi yinin yises him mai, yi hanhan yeriua wisenum, te in ek au kike. ⁵ *Yi han ekitet nipaa yi hanhan yeriua wisenum te in ek yi pike hanhan yeriua yar ke nipaa yi yisesim. Yi yire mit hir nau niu hir nenke nen ti heik. Yi pike eiyises menmen yaaim nipaa yi yinin yisesim, o au en, hi pike anen eiwep eriwaank. Menmen in hiram mar ke hi enen enke lam mi me wit hiram mewi hi eiyim eno. ⁶ *Te menmen miutip yaaim hi han yaaik yi yisesim hiram im. Yi yinapen menmen enum mit kerek nises him me Nikolas hir niriakem.

⁷ *"Yi eiyimtau han ekitet werek menmen God Himin Yaaik ketpim men yi mit miyapir yapirwe ne weiwik me God. Yi mit miyapir kerek yisisa werek werek ere yi yayi yi hekrit hekrit eiyinin menmen enum mamnen mamri han ki te maain God kawisi yi eiyu ni mirak yi yayim nikim me nu kerek kakikaap himin ki te yi mit yayu yayit tipmain tipmain enum eik.

Jisas katip him men mit nises him me God nau neit wit Smena

* 2:5 Rev 2:16, 22, 3:3, 19
Rev 22:2, 14, 19

* 2:6 Sam 139:21

* 2:7 Jen 2:9;

8 *⁸“Ti ewis h̄im im mamno m̄it̄ik iuwe kerek naanm̄ipre m̄it̄ miyap̄r ne sios o weiw̄ik me God nau neit wit Smena. Ti ewis h̄im im mar ik: “H̄im im h̄iram h̄im me hi m̄it̄ik kerek n̄ipaa menmen ap mepu wen au hi hepu, maain hi apau. Hi kerekek n̄ipaa m̄it̄ neiyep hi haa, hi p̄ike hekrit hau.

9 *⁹“Hi hertei yi m̄it̄ enun ap yetenen menmen yap̄rwe au, m̄it̄ nerekyi enum yentar yi yises h̄im mai (te yi yetenen menmen yap̄rwe yaaim me God.) Hi hertei h̄im enum m̄it̄ netpiyem. H̄r nat̄ip h̄r ne weiw̄ik me Isrel, te h̄r keriyen God keh̄im̄teni h̄r n̄irak te h̄r ap nisesik au. H̄r nererik nau w̄inak k̄r nekine h̄im me Moses, te h̄r ap nises God au. Seten kari han k̄r h̄r m̄it̄ n̄irak. ¹⁰ *¹⁰Yi ap ȳnapen menmen enum m̄it̄ menep nanrekyiyem. Eiȳmtewem! Seten kakri han ke m̄it̄ te h̄r nant̄his m̄it̄ han ne yi m̄it̄ nanw̄iri yaino w̄inak enuk, te h̄r nan̄in̄in han ki yi yayis̄isa werek werek o au. H̄r nanriwaank me w̄i hiswiyen (10). Yi eiyis̄isa werek werek te m̄it̄ naniwep yi yayi, te maain hi ewisi yi yayu yaitikewa tipmain tipmain enum eik.

11 *¹¹“Yi eiȳmtewem han ekitet werek werek menmen God H̄im̄in Yaaik h̄rak ketpim me yi m̄it̄ miyap̄r ne weiw̄ik me God. Yi m̄it̄ miyap̄r kerek hekrit hekrit eiyin̄in menmen enum mamri han ki, maain menmen enum me si tat̄iknen m̄it̄ ap te mamiwep yi m̄it̄ yaain narik au. Yi eiyu werek werek.

* **2:8** Rev 1:17 * **2:9** Je 2:5; 2Ko 11:14-15; Rev 3:9 * **2:10** Mt 10:28; 2Ti 4:8; Je 1:12; Rev 3:11 * **2:11** Rev 20:14, 21:8

Jisas katip hım men mıt nises hım me God nau neit wit Pegamam

12 **“Ti ewis hım im mamno mıtık iuwe kerek naanmıpre mıt miyapır ne sios o weiwık me God nau neit wit Pegamam. Ti ewis hım im mar ik: “Hım im hıram hım me hi mıtık kerek hi hetenen hıne ke his katın keke pınak keke pınak hırak tıknuk enuk.*

13 **“Hi hertei wit kerek yi yewi hırak wit enuk kerek Seten kan kinın naanmıpre mıt. Yi yapırwe yi yises hım mai werek werek. Me wı mıt enun nenep mıtık kai yaaik Antipas kerek hırak kewepyapır hım mai katip mıt em, hır nakıp keit wit yi yewi, hırak wit kerek Seten kan kinın naanmıpre mıt. Yi ap yeweikın sip yeweto au, yi wen eiyisısa. 14 *Yi yaain te hi han enuk heriuwi me menmen ham im e. Mıt han ne yi mıt yeit Pegamam hır nises menmen me Belam. Nıpaa enum eik hırak keteikın mıtık Belek karkeik te hırak kakri han ke mıt ne Isrel te hır nırak menmen enum. Hır naam menmen mıt newepwarem newet tıpir em, hır netike miyapır hır nariyanhis newenınem. 15 Mar im yi yewis mıt enun narik hır nau nımın ke yi mıt. Hır nises hım enum mıt ne Nikolas hır netpiyem. 16 *Yi eiweikın sip eiwet mıt enun nises hım me Nikolas hırak ketpim yi eipırı enınopın, o au en, hi enen waswas anep mıt in nises hım enum. Hi atıp hım meke hım kai mamnen mamriwaank mamır ke hıne ke his kaknep mıt hır nani.*

* **2:12** Ais 49:2; Rev 1:16 * **2:13** Rev 3:8 * **2:14** Nam 25:1-2, 31:16; 2Pi 2:15 * **2:16** Rev 1:16, 3:11, 22:7, 12, 20

17 * “Yi eiyimtau han ekitet werek menmen God Himin Yaaik hirak ketpim men yi mit miyapir ne weiwik me God.

“Yi mit kerek yayinin menmen enum mamri han ki maain hi eweti menmen yaaim ham mire menmen mana misawin meit wit kai. Hi eweti niutip niutip menmen im metike nan mire hike hiram meteikni hi hanhani. Niuk ham yaaim mamwik mit han ap te nanirtei niuk miram au. Mitik kerek hirak kakit nan, hirak kerekek kakirteiyem.

Jisas katip him men mit nises him me God nau neit wit Taiataira

18 * “Ti ewis him im mamno mitik iuwe kerek naanmipre mit miyapir ne sios o weiwik me God nau neit wit Taiataira. Ti ewis him matip mar ik: “Him im hiram him me hi Nikan ke God. Hi nanamir kai kir kar ke si merithe te hi hir menmen yapirwe mekre han ke mit, hit mai tokim hiram yaaim mar ke kapa yaaik hike enuk.

19 “Hi hertei menmen yi yiriakem. Hi hertei yi hanhan yeriuwe mit han. Hi hertei yi yises him mai werek werek, yiriak menmen yaaim, yi yinakin tokim me menmen enum epei man o menmen enum mit nerekyiyem. Hi hertei menmen in ek yi yiriakem hiram yaaim iuwe minin menmen yaaim nipaa yi yinin yisisa yi yiriakem. 20 * Menmen yi yiriakem hiram yaaim te hi han enuk heriuwi me menmen miutip im. Yi wen yewis mite enu eip hire wire mite hap

* 2:17 Jo 6:48-50; Ais 62:2; Rev 3:12, 19:12 * 2:18 Rev 1:14-15

* 2:20 1Kin 16:31; 2Kin 9:22; Rev 2:14

enu niuk mîre Jesebel, hîre wewisesik watip hîre wîre profet, hîre wen wau wetikeri. Hîre watip hîre profet te hîre wari han ke mît weriuwe hîm hîre wetpim. Hîre watip wenip mît miyapîr han kerek nises hîm mai, hîr nîrîak enum nariyanhis newenînem, hîr naam menmen mît hîr epei newepwarem newet tîpir em. ²¹ Hi hîmat wî ham te hîre weweikîn sip wewet menmen enum im, te hîre au wînapen. ²² Hîre au wînapen weweikîn sip wetikeri nîrîak menmen enum hîr nisesim te maain hi anip mîte ip wetike mît miyapîr han hîr nises hîm mîre, hi anipi hîr nanînap nanîwaank hîr han enuk wîsenum. ²³ *Hi anep nîkerek nîre hîr nani nanînektîn (o wîtenun) te yi mît miyapîr ne weiwîk miutip me God yerer wit wit yi yayîrtei hi kerekek hi hertei menmen mekre han ke yi mît te hi arekyi menmen yaaim o enum mamrer menmen enum yi yîrîakem.

²⁴ “Te yi mît han yeit Taiataira, yi ap yises hîm mîre enum au. Yi ap yises menmen im mît nekînaam hîram menmen iuwe te hîram menmen enum me Seten hîram mîsawîn meit mîre henye enum. Hi ap hetpi hi hanhan yi eirîak menmen ham mamtike menmen in ek yi yîrîakem. Hi hînapen yi han enuk eiriowerem. Au, hi hetpi hîm im: ²⁵ * “Yi wen eiyises hîm yaaim im kerek in ek yi yisesim ere hi pîke anen awepyapîr hîrekes. ²⁶ *Yi mît miyapîr kerek hekrit hekrit yi eiyinîn menmen enum mamnen mamri han ki yi mît in hi eweti menmen mai iuwe te yi yayinîn

* **2:23** Sam 7:9; Jer 11:20, 17:10; 2Ti 4:14; Rev 20:12-13 * **2:25**

Rev 3:11 * **2:26** Sam 2:8-9

naanmamre mīt nanrer wit wit. ²⁷ *Menmen hi ehimīteni yi eiriakem hīram mamīr ke menmen Haai kai kehimiānewem hi wen hīpriakem. Yi mīt yayinīn naanmamre mīt hīr nanīkrehīr ki naninīni au. Yi eiyinīni eiwaanki eiyīr ke mītīk hīrak ketenen paap yoki keiyīk kaknep mīn hīrak kereprīr kike kike. ²⁸ *Hi ewisi yi eiriak menmen im metike hi eweti saaur me nepni. ²⁹ Yi eiyīmtau han ekitet werek werek menmen God Hīmīn Yaaik hīrak ketpim men yi mīt miyapīr ne weiwīk me God.

3

Jisas katīp hīm men mīt miyapīr ne weiwīk me God nau neit wit Sadis

¹ * “Ti ewis hīm im mamno mītīk iuwe kerek naanmīpre mīt miyapīr ne sios o weiwīk me God nau neit wit Sadis. Ti ewis hīm matīp mar ik:

“Hīm im hīram hīm me hi kerek hīmīn yaaik mar hispīnak wik (7) me God mewa, hi naanmīpre hīr mar hispīnak wik (7) hīr nīre mīt iuwe naanmīpre yi mīt ne weiwīk me God. Hi hetpi hīm im. Hi hertei mīt yapīrwe hīr han kitet yi yīriak menmen yaaim yi yīsisa werek werek te yi au. Yi yīre mīt epei naa. Yi yīriak menmen mai au. ² Yi eiyīkrit han ekitet menmen werek werek. Menmen me hīm me God yi wen yisesim, yi einakīn tokim eiyisesim werek werek. Menmen mekre han ki yi yisesim hīram mar ke mītīk menep te kaki. Hīrak ap kakriak menmen werek werek au. Hi hetpiyem hentar hi ap hīr menmen

* **2:27** Rev 12:5 * **2:28** Rev 22:16 * **3:1** Rev 1:4, 16, 2:2

miutip me menmen yapirwe yi yirakem te God kai kaktip hiram yaaim werek werek au. ³ *Yi han ekitet kerek nipaa yi yinin yemtau him mau yaaim, yi hanhan yisesim werek werek. In ek yi eiweikin sip eiwet menmen enum, yi eiyses him yaaim mar ke nipaa yi yisesim, o au en, hi hire mitik enuk kekintip menmen, hi ap etpi wi kerek hi anen. Hi anen erekyi yi mit miyapir en menmen enum ehawaanki. ⁴ *Te mit han ne yi mit yeit wit Sadis yi ap yirak menmen enum au. Yi yaain yire klos kere mit neriuwetem ap hapik mewim au. Yi mit yar ik maain yi yaitikewa haiu mamriuwet menmen yaaim mire hike mamu mamit. Maain yi eirak menmen im eiyantar yi mit yaain yises him me God werek werek. ⁵ *Yi mit miyapir kerek hekrit hekrit yi eiyinin menmen enum mamnen mamri han ki te God kakwisi yi eiriuwet klos mire hike. Hi ap ahisak niuk mi mau tiwei meit wit ke God matip mit miyapir kerek hir nisesik au. Maain hi ehit niuk mi atip God Haai kaktike mit nirak ensel har ik: 'Mit in hir mit nises him mai hir mit nai.'

⁶ "Yi mit eiyimtwem han ekitet werek werek menmen God Himin Yaaik ketpim men yi mit miyapir ne weiwik me God.

Jisas katip him men mit miyapir ne weiwik me God nau neit wit Filadelfia

⁷ *"Ti ewis him im mamno mitik iuwe kerek naanmipre mit miyapir ne weiwik me God nau neit wit Filadelfia. Ti ewis him matip mar ik:

* **3:3** Rev 2:5; 1Te 5:2 * **3:4** Ju 23 * **3:5** Rev 7:9; Lu 10:20; Mt 10:32 * **3:7** Ais 22:22

“Him im hiram him me hi kerek hi Mitik yaaik God kehimitena hi kirak hi Haai ke menmen yaaim. Hi hetenen ki mekre his mai hi hatip neim+n hir nan+no nim+n ke wit Jerusalem hak har ke nipaa hirak mitik iuwe King Devit ketenenim katip neim+n nan+no nim+n wit Jerusalem hirak kewik. Ki im emkaisu weip+r ke wit yaaik Jerusalem hak keit wit ke God. Hi ekaisu weip+r mit ap te hir naniyepetek au. Hi aiyepetek te mit han ap te nankaisiuwek taau. Hi kerekek hi hetpi him mai im:

8 *⁸“Hi hertei menmen yi yir+akem. Yi eiy+mtewem. Hi hari han ke mitik hirak kar ke hi epei enke weip+r te yi mit eino eirer wit wit eiwepyap+r him me God. Mit han ap te naniyepet weip+r nanweni yi eir+ak menmen im. Hi hertei yi ap yetenen menmen mai iuwe au, kike keremem, te yi yises him mai werek. Yi ap yepak+n yi yis+sa au. Yi yewepyap+rem ⁹ *⁹Yi eiy+mtewem! Yi yertei mit hir nererik nau winak nekine him me Moses. Hir natip hir keriyen God kehimiteni hir n+rak nentar hir ne weiwik me Isrel, hir nises God werek werek. Hir au, Seten kari han kir hir mit n+rak. Hir nises menmen enum me Seten. Maain hi anep mit in hir nan+nen nanwen ninip nanu menep hit mi nantip hi hanhan heriuwi yi mit yi keriyen nai. Hir mit en au. ¹⁰ *¹⁰Maain w+ enum mamnen te God skelim mit miyap+r ne ti te hir enweik+n sip enwet menmen enum hir enisesik. Me w+ im, hi naanm+pri me menmen im yi yayu werek

* **3:8** Rev 2:2; 1Ko 16:9 * **3:9** Rev 2:9; Ais 45:14; Ais 49:23, 60:14

* **3:10** Lu 21:19; 2Ti 2:12

yayıntar yi epei yises hım mai hi nıpaa hetpiyem. Nıpaa hi hetpi har ik: “Mıt nanrekyi enum yi einakın tokim eyisısa werek werek. ¹¹ *Hi pıke anen waswas. Yi wen eiyises menmen werek werek in yi yisesim te mıt han kerek nisısa werek werek hır ap nanıkrehır ke yi mıt nanıt menmen yaaım hi awetiyem te yi yaitikewa haiu mamu mamıt wit ke God. ¹² *Mıt miyapır kerek hekrit hekrit hır naninın menmen enum mamrı han kır, maain hi arekyor hır nanu nanıt wınak ke God nanır ke teinık mıtik hırak ketenen pak, hır mıt nanu wınak yaaık God kewik ap te nanınaiwırek taau. Maain hi awis niuk me God kai ketike niuk me wit ke God kaiu emu yınk kır. Wit ke God kaiu hırak Jerusalem hak kerek maain kakıkiuwe wit ke God kaknen. Hi awis niuk mai yaaım ham emu yınk kır. Menmen im meteikın yi mıt nai.

¹³ “Yi mıt eiyımtau han ekitet werek werek menmen God Hımın Yaaık ketpim men yi mıt miyapır ne weiwık me God.

Jisas katıp hım men mıt miyapır ne weiwık miutıp me God nau neit wit Leodisia

¹⁴ * “Ti ewis hım im mamno mıtik iuwe kerek naanmıpre mıt miyapır ne sios o weiwık me God nau neit wit Leodisia. Ti ewis hım matıp mar ik: “Hım im hıram hım me hi kerek Haai ke hım yaaım. Hi hewepyapır werek werek hım yaaım me God. Hi kerekek hi hırık menmen yapırwe me tı metike nepni kerek nıpaa God

* **3:11** Rev 2:10, 16 * **3:12** Rev 14:1, 21:2, 22:4; Esi 48:35; Ais 62:2, 65:15 * **3:14** Rev 1:5, 19:11; Kl 1:15

hanhan h̄ram mam̄krit mamnen. Hi kerekek hi hetpi h̄m mai im:

15-16 * “Hi hertei menmen yi ȳr̄akem, h̄ram ap enum au te h̄ram ap yaaım au yi yau ke n̄m̄n. Hi hanhan yi eiyis̄sa werek werek, o au en, yi eiweik̄n sip eiweto, te maain yi eiweik̄n han eiyis̄sa werek werek. Yi han kitet yi yis̄sa werek werek, te yi auye! Yi yau ke n̄m̄n te yi enun yar ke t̄par sisi kike mekre sar m̄waai wepni (o yanm) te hi eneini enikni eiyoke h̄m kai yaino t̄i. 17 * Hi eneini hentar menmen im. Yi yekre han ki han kitet yarik. Yi yat̄p, “Haiu m̄t metenen pewek mei yap̄rwe haiu mam̄r terwe ȳwir mas mentar menmen iuwe haiu meriuwe his maiu haiu m̄r̄akem. Haiu mau werek werek.” Te yi ap yertei han ki enuk kau werek werek au, te m̄t h̄r nertei h̄r hanhan neriuwi. Yi han ki ap yetenen menmen mai yaaım yap̄rwe. Yi yekre han ki yi yar ke m̄t enun h̄r nepu wein̄m ap netenen menmen au. Nanam̄r mi h̄ram ap m̄r werek werek au, yi yar ke m̄t nanam̄r toto, yi ȳre m̄t klos au, h̄r nepu ȳnk wein̄k. Yi yau enum yar ik yekre han ki te yi yep̄tariyem. 18 * Hi hetpi h̄m manp. Yi einaaiw̄r pewek mi yi einen te hi eweti menmen mai yaaım h̄ram yaaım min̄n pewek mamkaap han ki. Yi eiȳt menmen im te han ki kaku werek werek. Yi eiȳt menmen mai yaaım h̄ram m̄re klos yaaım m̄re h̄ke kerek eiwap̄n han ki yi eiriuwetem h̄ram meteik̄n han ki h̄rak yaaik prar prar. Yi eiȳt menmen mai yaaım h̄ram m̄re nekip m̄t

* **3:15-16** Rev 2:2; Ro 12:11 * **3:17** Hos 12:8; 1Ko 4:8; Lu 12:21;

Je 2:5 * **3:18** Ais 55:1; Rev 3:5, 4:4, 16:15

newisim mekre nanamir te yi pike eiyir menmen mai werek werek. ¹⁹*Yi mit miyapir kerek hi han han heriuwi hi eni aiwep. Te yi einakin tokim eiweikin sip eiwet menmen enum eiyisisa werek werek te hi aiwep au. ²⁰*Yi eiyira. Hi herp weipir ke han ki eket teruk har ke mitik kerp weipir ke winak ke mitik hak hirak keket teruk. Mit kerek hir nemtau him mai hir naninen nankaisiu weipir ke han kir hi ano nimin atikeri, haiu mamu han kiutip mamir ke mit hir nekiyan nau naam menmen. ²¹*Mit kerek hir nises him mai naninin menmen enum nar ke nipaa hi hises him me Haai kai God, hi hinin menmen enum, maain hi ewisi hir nanu yeno nantikewa nanit niuk iuwe naanmamre mit, nar ke nipaa God Haai kai kewisa hi etikerek wau yeno mirak. ²² Yi mit miyapir eiyimtau han ekitet menmen God Himin Yaaik ketpim men yi mit miyapir ne weiwik me God.

4

Mit neit wit ke God hir newenipi niuk mirak

¹ *Jisas ketpo him men mit iuwe naanmipre mit miyapir ne sios o weiwik me God nerer wit wit epei au, hi herenaan hir weipir ke wit ke God kewep hirak khi. Hi hemtau mitik ketpo him kar ke nipaa hi hinin hemtau him kirak iuwe ketpo kire mitik ketenwo taur kewen ken yanimin. Hirak ketpo kar ik: “Ti eniu enen in hi ateiknut menmen maain mamnen.” ² *Hirak

* **3:19** 1Ko 11:32; Rev 2:5 * **3:20** Jo 14:23; 1Jo 2:24 * **3:21**
 Mt 19:28 * **4:1** Rev 1:1, 10 * **4:2** Sam 47:8; Ais 6:1; Esi 1:26;
 Rev 19:4

ketpo menmen epei au, God Hımın Yaaik ketenen hımın kai te hi hır yeno yaaim kerek mıt iuwe ninın naanmıpre menmen yapırwe hır newi. Hi hır yeno kiutıp, hi hır mıtık hak kewik. ³*Hi hır ninaan mırak hıram mır mar ke nan yaaim jaspera kekite nan mıre yıwir konilian. Hi hıpır menmen mıre manpen kewep hım hıram meweikın yeno me mıtık iuwe. Menmen im mır mar ke nan yaaim emeral hıram yınamın. ⁴*Hi hır 24 yeno meweikın yeno me mıtık iuwe. Yeno im hıram yeno kerek mıt iuwe ninın naanmıpre mıt miyapır hır newim. Hır 24 mıt iuwe hır nau yeno im. Hır neriuwet klos mıre gol mau paan kır meteikın hır mıt iuwe. ⁵*Menmen mıre nepni mewenın moke yeno kiutıp ik men in men ein, mekite hım mıram matıp mesikeyaanmi. Hi hır si mar hispınak wik (7) hıram mır meit yeno mırak. Si im hıram Hımın Yaaik mar hispınak wik (7) me God. ⁶*Menep yeno im, menmen iuwe mıre wan eik mepu. Hıram nemnok enum mıre glas.

Hi hır menmen im nepei au, hi hır menmen tekyaaıt (4) hıram mepu. Hıram meweikın yeno me mıtık iuwe men pınak men pınak men yınak men yınak. Menmen im tekyaaıt (4) hıram mepu, nanamır yapırwe mau mitet ninaan mır, mau men yak mır. ⁷Menmen ik kerek kepu hırak kinın kau menep hırak ninaan mırak mıre pusi ke yaank wisenuk kinın sak, niuk mırak laion. Menmen ik kerek kepu, hırak kisesik keit yınak

* **4:3** Esi 1:28 * **4:4** Ais 24:23; Rev 3:18; 6:11 * **4:5** Rev 1:4, 8:5, 11:19, 16:18; Esi 1:13 * **4:6** Esi 1:5-10, 22; 10:14

ik, h̄rak ninaan m̄rak h̄ram m̄re bulmakau neniuk. Menmen keiyak kepu yinak eik, h̄rak ninaan m̄rak mar ke m̄tik. Menmen m̄karu meit sip, h̄rak ninaan m̄rak mar ke hore h̄m keniuwe kau niu. ⁸ *Menmen im tekyaaait (4) mepu, h̄ram miut̄p yap̄r mar hisp̄nak kiut̄p (6) mewi. Nanam̄r yap̄rwe mau merer ȳnk k̄r, han k̄nik yap̄r keit n̄m̄n. W̄taan wanewik h̄r ap nekint̄p au. H̄r nat̄p nar ik: “M̄tik Iuwe God h̄rak w̄senuk h̄rak yaaik yaaik ap k̄re menmen ham au, h̄rak kin̄n menmen yap̄rwe. N̄paa h̄rak kepu ere in h̄rak kepu, maain h̄rak kakpau.”

⁹ *Menmen tekyaaait (4) im h̄ram mepu, h̄r nine henye newen̄pi niuk me God Iuwe kerek kau yeno ke m̄tik iuwe. H̄rak kaku tipmain tipmain enum eik. H̄r nine henye nat̄p h̄rak iuwe, h̄r nat̄p h̄rak yaaik. ¹⁰ *Menmen tekyaaait (4) kerek h̄ram mepu h̄ram mine henye, te h̄r m̄t iuwe in nar 24 h̄r newen nin̄p n̄waai t̄ menep ninaan me God kerek kau yeno m̄rak. H̄r newen̄pi niuk m̄rak h̄rak God kerek kaku tipmain tipmain enum eik. H̄r new̄r hat gol m̄r m̄waai menep yeno m̄rak neteik̄n h̄rak iuwe kewet̄r menmen m̄rak iuwe te h̄r nin̄n naanm̄pre m̄t miyap̄r han. H̄r n̄waai en h̄r nine henye nat̄p nar ik: ¹¹ “Ti M̄tik Iuwe kiau ti God. Ti Yaaik te haiu yap̄rwe mamwen̄pi niuk mit, haiu mat̄p ti Yaaik, haiu hanhan ti ahin̄n naanemprai eh̄ntar ti epei h̄r̄rak men-

* **4:8** Ais 6:2-3; Esi 1:18, 10:12; Rev 1:4-8 * **4:9** Rev 19:4; Dan 4:34, 6:26, 12:7 * **4:10** Rev 5:1, 7, 13, 6:16, 7:10, 15, 19:4, 21:5

men yapirwe me ti metike nepni. Ti kerekek hanhan hiram mepu te ti epei hirakem.”

5

Jon kir tiwei nipaa God keiyepetek

¹ *Hi hir mitik kerek kau yeno me mitik iuwe, hirak kentenetiwei nokik kekre his yaaim mirak. Hir epei newis him mau ke pinak ke pinak. Hir epei newis tirhin mar hispinak wik (7) neiyepetek, hir newisyaan mewim te mit weinin han ap te nankaisiu tiwei ik nan+waankek au. ² Hi hir menmen im epei au, hi hir mitik ensel wisenuk. Hirak katip him iuwe kitehi kar ik: “Keimin yaaik hirak kakwep tirhin te kakinke tiwei ik?” ³ Hirak katip epei au, hir nen nerer wit wit me wit ke God, wit mit ne ti newi o wit kerek mit nipaa naa himin kir kewi, te hir ap ninapin mitik kei kiutip hirak yaaik te kakwep tirhin kakinke tiwei ik. ⁴ Hi hikiti yapirwe hentar hir ap ninapin mitik kei hak hirak yaaik te kakwep tirhin kakinke tiwei kakir menmen mekrerek. ⁵ *Hi hikiti te mitik iuwe kiutip kan kewena ketpo kar ik: “Ti ap ekiti. Ti ahir mitik yaaik ik e kerek kinin naanmipre mit miyapir yapirwe. Hirak nepenyek iuwe ke Devit ke weiwik miutip niuk miram Juda. Hirak epei kinin menmen enum te hirak yaaik kakwep tirhin kakinke tiwei ik e.”

Jon kir mitik hirak ke God

* **5:1** Rev 4:2, 10; Esi 2:9-10; Ais 29:11 * **5:5** Jen 49:9; Ais 11:1, 10; Rev 22:16

6 *Hirak ketpo epei au, hi hir sak mau yink ke Mitik kewekin kire Sipsip hirak kehimitan mitik ik hirak kaa kesak menmen enum me haiu mit, hirak kerp menep yeno me Mitik Iuwe. Menmen tekyaait kerek hiram mepu, hiram metike mit iuwe nar 24 mit hir neweikn>wek. Hi hir kom mire kom me bulmakau mar hispinak wik (7) mau paan kirak meteikin hirak Mitik Iuwe naanm>pre menmen yap>rwe. Hi hir nanam>r mar ke hispinak wik (7) mau paan kirak. Nanam>r im hiram mehimitan himin yaaik hispinak wik (7) kerek God keriuweti nen nerer wit wit mit ne ti newi. 7 *Mitik kewekin kire Sipsip hirak ken keit t>wei kekre his yaaim me Mitik Iuwe kerek kau yeno me mitik iuwe king. 8 *Hirak ken kakit t>wei, mit iuwe nar 24 hir netike menmen tekyaait kerek hiram mepu, hir yap>rwe newen ninip menep Mitik kewekin kire Sipsip ik. Hir niutip niutip netenen menmen me henye mire gita mekite dis me gol meriuwe menmen mire paura minin yaaim mekrerek ere mau him. Menmen im hiram mehimitan him yap>rwe mit miyap>r kerek nises him me God hir nitehi God em. 9 *Hir nine henye yaaim nipaa mit ninaam au. Hir natip nar ik: "Ti yaaik te ti ahit t>wei ik awep tirhin meiyepetek. Ti yaaik ariakem antar nipaa mit nitip ti haa, te ti heriuwe hemkre mit mewen ti p>ke heithis mit miyap>r hir ne God. Ti heithis mit miyap>r ne weiw>ik yap>rwe, mit miyap>r natip him ham

* 5:6 Jo 1:36; Rev 1:4, 5:12, 13:8; Sek 4:10 * 5:7 Rev 4:2, 10

* 5:8 Rev 8:3-4, 14:2, 15:2; Sam 141:2 * 5:9 Sam 33:3, 40:3, 96:1, 98:1, 144:9; Rev 14:3

yapirwe, mit miyapir yink mir ham ham, hir ne weiwik yapirwe nau nerer wit wit me ti.
 10 *Ti epei atorhis hir nire weiwik miutip, hir nire mit pris ne God hir niutip nirak menmen mirak nitiwekhi hirak kakikaap mit. Maain hir naanmamre mit miyapir nanu ti.”

Mit newenipi niuk me Mitik keweikin kire Sipsip

11-12 **Hir nine henye epei au, hi hiwaainaan hir ensel enun yapirwe yapirwe. Hir neweikin yeno iuwe me God mekite menmen tekyait kerek mepu, hiram mekite mit iuwe nar 24. Hir neweiknor, hi hemtau hir nine henye natip him iuwe nar ik: “Sipsip ik kehimitan Mitik kerek nipaa mit nakip, hirak yaaik. Hirak yaaik kakit menmen iuwe te kakinin naanmamre mit miyapir netike menmen yapirwe. Hirak kakit manmen yaaim yapirwe, hirak kakirtei menmen yapirwe. Mit miyapir yapirwe nantip hirak yaaik haiu hanhan hir nanwenipi niuk mirak, hir natip hirak iuwe keit menmen yaaim me God.” 13 *Hi hemtau menmen hir netpim epei au, hi hemtau menmen yapirwe meit wit ke God, mau meit ti metike menmen yapirwe mekre wan mekite menmen yapirwe meit wit kerek mit naa himin kir kewiyen. Hi hemtau menmen yapirwe hir netpim natip nar ik: “God hirak kau yeno iuwe mirak, hirak kekite Mitik hirak kire Sipsip. Hirakit teit menmen iuwe naanmipre menmen

* 5:10 Eks 19:6; Ais 61:6; Rev 1:6, 20:6, 22:5 * 5:11-12 Dan 7:10;
 Hi 12:22 * 5:11-12 Rev 5:6; 1Kro 29:11 * 5:13 Rev 4:2, 10

yapirwe. Haiu yapirwe matip hirakit yaaikit, haiu mewenipi niuk mirakit, haiu matip hirakit iuwe teit menmen yaa'im iuwe.”¹⁴ Menmen yapirwe hiram matip epei au, menmen tekyaa'it (4) kerek mepu hiram matip mar im: “Menmen im yaa'im.” Epei au, mit iuwe nar 24 hir newen ninip niwaai ti newenipi niuk mirakit.

6

Mitik keweikin kire Sipsip hirak kewep tirhin mau tiwei

¹ *Hir nine henye newenipiyet epei au, hi hir Mitik keweikin kire Sipsip kehimitan mitik nipaa kaa kesak menmen enum maiu hirak keit tiwei tirhin hispinak wik (7) mewik, hirak kewep hak. Hirak kewep hak, hirak kiutip ke menmen tekyaa'it (4) kerek hiram mepu hirak katip him iuwe kire nepni mewenin, hirak katip kar ik: “Ti enen!”² *Hirak katip epei au, hi hir hos hak ke hike kiutip kan. Mitik keit wit ke God kau sip kirak hirak ketenen hine ke yipo henmik. Hir mit en newetiwek menmen mar ke hore haam hirak kewirem mekiuwe sip kentar hirak mitik enuk iuwe kakno kakinin mit kaknip.³ Hirak epei ken, hi hir Mitik keweikin kire Sipsip kewep tirhin hak (namba 2) kau tiwei ik. Hirak kewep tirhin hak kau tiwei ik, hi hemtau menmen hak ke menmen kerek hiram mepu, hirak katip kar ik: “Ti enen!”⁴ Hira katip epei au, hos hak epei kan hirak kire ninik. Mitik hak keit wit ke God hirak kau sip kirak. Hir newetiwek menmen

* 6:1 Rev 5:1, 4:6 * 6:2 Sek 1:8, 6:1-6

iuwe te h̄rak kaknip m̄t nau nan̄nepan h̄r nan̄nep h̄ras nani. H̄r newet̄wek h̄ne iuwe te h̄rak ken. ⁵ H̄rak ken epei au, hi h̄r M̄t̄ik keweik̄n k̄re Sipsip kewep t̄rhin hak (namba 3) kau t̄wei ik. H̄rak kewep t̄rhin hak kau t̄wei ik, hi hemtau menmen ham me menmen kerek mepu h̄rak kat̄p kar ik: “Ti enen!” H̄rak kat̄p epei au, hi h̄r hos k̄re n̄p̄+ak kan. M̄t̄ik hak keit wit kerek God kewik, h̄rak ketenen skel mekre his m̄rak. ⁶ H̄rak ketenen skel mekre his m̄rak, hi hemtau h̄m n̄m̄n ke menmen tekyaaait (4) kerek mepu, h̄rak kat̄p kar ik: “M̄t̄ nansiuwe rais m̄re h̄ke mekre wa hesnu kiut̄p kerekek nan̄t pewek me wok me w̄i miut̄p mererim. M̄t̄ nansiuwe rais m̄re braunpela mekre wa hesnu wikak keremem, te h̄r nan̄t pewek me wok w̄i miut̄p mererim. Te ti ap eh̄+waank wel mekite t̄par wain.” H̄rak ketp̄+wekem epei au, h̄rak m̄t̄ik kau hos h̄rak k̄nat̄n ken t̄i kakriakem kakisesim.

⁷ H̄rak kat̄p epei au, hi h̄r M̄t̄ik keweik̄n k̄re Sipsip kewep t̄rhin hak (namba 4) kau t̄wei ik. H̄rak kewep t̄rhin (namba 4) kau t̄wei ik, hi hemtau menmen ham me menmen tekyaaait (4) kerek h̄ram mepu, h̄rak kiut̄p kat̄p: “Ti enen!”

⁸* H̄rak kat̄p epei au, te hi h̄r hos hak k̄re kono kan. M̄t̄ik hak keit wit ke God kau sip k̄rak niuk m̄rak “M̄t̄ nani.” M̄t̄ik hak niuk m̄rak “Si enum tat̄n m̄t̄” h̄rak kau hos kisesik. H̄r netpor h̄ram yaaim te h̄rak̄t tatno tatnep m̄t̄ miyap̄r niut̄p niut̄p nerer wit wit. H̄rak̄t tat̄nkeri nar ke weiw̄ik tekyaaait nerer wit wit te h̄rak̄t tatnep

* **6:8** Jer 15:1-3; Esi 5:12, 17, 14:21, 33:27

mít miyapír ne weiwík miutíp nerer wit wit, hír nani. Hírakít tatníp tatír ik: Han nanínepan nani, han nanínap nani, han nínpi mamín nani, han miyak enum me yaank mamníp hír nani. Hír netpíwekít nepei au, hírakít ten tintatín ten tí tíriakem tisesim. ⁹ Hírakít epei ten, mítík keweikín kóre sipsip kewep tírhin hak (namba 5) kau tíwei. Hírak kewep tírhin epei au, hi hír hímn ke mít mánik kínaan kerek mít newepwar menmen newet God em. Nípaa mít in hír natíp mít miyapír hírn me God, te hír mít enun naníp naa. Hír naa níre sipsip mít naníp, te hír nan nau nínik kínaan im e.

¹⁰ *Hír nínik neit kínaan, hír nínap natíp, “Mítík luwe God, tí yaaik, tí Haai ke hírn yaaím. Ewaai meruri te tí skelim mít nau tí aníp naníntar hírn nípaa newep haiu maa?” ¹¹ *Hír natíp epei au, God katíp hírn nanít laplap míre híke nentar han kírn hírak prar prar. Hír nepei netíwem, hírak ketpor kar ik: “Yi wen eimerír wí meiyam ere maain mít enun nanínep ní yinan nantike mít han nísisá nar ke nípaa yi híras yísisá hírn níwep. Maain hírn nanínep mít kerek hí hehímíténí te hí skelim mít enun in aníp.”

¹² *Hírak katíp epei au, Mítík keweikín kóre Sipsip kewep tírhin hak (namba 6) kau tíwei ik. Hírak kewepim epei au, hi hírn tí kítanik wísenum. Hírn hírn wépní (o yanm) keweikín kóre nípiak kar ke wa yírak meket mesíne míwaai tí. Wenke kewis pakín te hírak kóre hemkre. ¹³ *Hír

* **6:10** Rev 16:7; Diu 32:43; Sam 79:10 * **6:11** Rev 3:4-5, 7:9, 13, 19:14 * **6:12** Mt 24:29; Ap 2:20; Rev 8:12 * **6:13** Ais 34:4

yapirwe mau nepni menke men ti mire hinaan herpek menepep miwaai ti wi kerek yuwerep m'niyu man menepepim. ¹⁴ *Hir yapirwe mau nepni menke men ti epei au, hi hir nepni hiremes mewen men misawin mire miyapir hir newen hause nesenkekim men niutip. M'niyu (o neiyip) yapirwe kiutip kiutip kenke kiwaai ti mire meri mewen. Wit wan kimaam keketim hiram yapirwe mewenin mekre tipar. ¹⁵ *Menmen im epei man, te hi hir mit iuwe ninin naanmipre mit nau ti, hir netike mit iuwe gavman, mit iuwe ne ami, mit iuwe netenen pewek iuwe, mit han niuk mir iuwe, hir mit yapirwe niriak menmen ap neit pewek mererim, hir mit han au nau werek werek. Hir yapirwe nirir nen nisawin. Han nisawin nekre m'niyu (o neiyip) o han iuwe me ti, han nisawin ninik nan iuwe me m'niyu (o neiyip). ¹⁶ *Hir nisawin neit ein hir hanhan nitehi nan metike m'niyu hir natip nar ik: "Haiu hanhan yi yayinke eiwep haiu mami te yi eisonai te haiu ap mamir ninaan me God kerek kau yeno mirak iuwe, hirak ketike Mitik keweikin kire Sipsip kerek han enuk keriuwai kakwep. ¹⁷ *Wi enum epei man te God skelim haiu mit kakintar menmen enum haiu mit miriakem. Neimin hir nepu hir naanmampre hiras ne mitikit wiketeret kerek hirakit han enuk tatnip? Taau!"

7

Mit ne Isrel nar 144,000 hir ensel ne God newis

* **6:14** Rev 16:20 * **6:15** Ais 2:10, 19, 21 * **6:16** Lu 23:30;
Rev 4:2, 10 * **6:17** Joe 2:11; Nea 1:6; Mal 3:2

mak mau maat kir

¹ *Maain hi h̄ir m̄it̄ik̄it ensel tekyaaait (4) terp teweik̄in t̄i m̄it̄ newim. H̄irak̄it̄ terp tewen n̄ime te h̄iram ap m̄iniu meit wit o wan au. H̄iram ap m̄iniu menep nu memenpep t̄iwei au. ² Hi h̄iret epei au, hi h̄ir ensel hak ke God kerek kepu, h̄irak̄ keke wit wepni kokai kan, h̄irak̄ ketenen mak ke God kek̄re his m̄irak̄. H̄irak̄ k̄inap ken̄ine h̄im iuwe kat̄ip ensel tekyaaait (4) kerek God ketp̄iw̄ek̄it̄ h̄irak̄it̄ tatiwaank̄ t̄i m̄it̄ newik̄ kek̄ite wan. ³ *H̄irak̄ ketp̄iw̄ek̄it̄ kar ik: “Yi ap yaȳiwaank̄ t̄i o wan o nu mau t̄i ere haiu ensel in haiu mamwis mak me God mamu maat ke m̄it̄ miyap̄ir kerek nises h̄im me God meteik̄in h̄ir n̄irak̄ te menmen mam̄iwaank̄i au. Maain yi yaȳiwaank̄ menmen.” ⁴ *H̄irak̄ kat̄ip epei au, hi hemtau h̄ir newis mak me God mau maat ke m̄it̄ miyap̄ir. H̄ir netpo h̄ir newis mak me God mau maat ke m̄it̄ miyap̄ir ne Isrel nar ke 144,000 m̄it̄. ⁵ H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Juda 12,000 neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Ruben 12,000 neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Gat 12,000 neit mak. ⁶ H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Asa 12,000 m̄it̄ neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Naptalai 12,000 m̄it̄ neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Manasa 12,000 m̄it̄ neit mak. ⁷ H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Simion 12,000 m̄it̄ neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Livai 12,000 m̄it̄ neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Isaka 12,000 m̄it̄ neit mak. ⁸ H̄ir ne weiw̄ik̄ miut̄ip me Sebyulan 12,000 m̄it̄ neit mak. H̄ir ne weiw̄ik̄ me Josep 12,000 m̄it̄ neit

* **7:1** Jer 49:36; Dan 7:2 * **7:3** Esi 9:4, 6; Rev 9:4 * **7:4** Rev 14:1, 3

mak. Hír ne weiwík miutíp me Bensamin 12,000 mıt neit mak. Hír mıt yapırwe in e hır neit mak me God mewi.

Mıt miyapır yapırwe newenipi niuk me God

⁹ *Maain, hi hır mıt miyapır yapırwe te hi ap hewenhisi au. Hır nerer wit wit, yınk mır ham ham, hır ne weiwík ham ham yapırwe, hır natıp hım ham hım ham yapırwe. Hır nerp ninaan me Mıtık Iuwe kau yeno mırak ketike Mıtık keweikın kire Sipsip. Mıt miyapır in hır namır laplap nokim mıre hike, hır netenen wapnake mekre his mır meteikın hır ninın menmen enum. ¹⁰ *Hır netenen wapnake mekre his mır, hır nınap natıp hım iuwe, “God kiau kerek kau yeno mırak, hırak ketike Mıtık kerek keweikın kire Sipsip hırakit epei tekepai pıke tetaihis haiu mepu werek werek.” ¹¹ Mıt yapırwe ensel nerp neweikın yeno me Mıtık Iuwe ketike menmen tekyaaıt kerek hıram mepu, metike mıt iuwe nar 24. Ensel hır newen ninıp nıwaai tı menep yeno im newenipi niuk me God. ¹² *Hır natıp nar ik: “Haiu matıp werek. Haiu han yaaik iuwe mamriuwe God kiau. Haiu matıp me menmen yaaım mırak. Hırak kerekek kertei menmen werek werek, haiu matıp hırak yaaik. Hırak niuk mırak iuwe, hırak mıtık enuk manp enuk kinın menmen yapırwe. Haiu hanhan menmen yapırwe hıram mamwenipi niuk mırak tipmain tipmain enum eik.”

* **7:9** Rev 5:9, 6:11 * **7:10** Rev 12:10 * **7:12** Rev 5:12, 11:17

Mit ninaaiwir menmen enum nipaa manip neit ti te hir nepu werek

13 *Mitik iuwe kiutip nimin ke mit iuwe nar ke 24 hirak kan kitauhi kar ik: “Ti hertei mit ein kerek namir laplap mire hike? Hir nei ne nein? Hir neke nein nan?” 14 *Hi hewenhi hetpiwek har ik: “Ti kerekek ti herteiri. Hi au.” Hirak katip, “Mit miyapir in hir mit enun nepan hir nerekyor enum nanip naa. Hir nises him me God werek werek, te menmen im hiram mar ke hir nekemyet laplap mir meriuwe hemkre me Mitik keweikin kire Sipsip te laplap mir hiram mire hike enum meit meteikin han kir hirak yaaik prar prar. 15 *Hir wen nises him me God mit nanip naa, te hir in ek hir nerp ninaan me God kau yeno mirak, hir witaan wanewik hir niriak menmen mirak neit winak kirak yaaik neit nimin en. Hirak God kerek kau yeno mirak hirak naanmampror. 16 *Maain hir ap nini mamnin meiyam o hanhan nanim tipar meiyam nanu enum nanir ik ek au. Wepni (o yanm) ap kaknip o siwaan ap mamnip au. 17 *Hir nanu werek nanintar Mitik keweikin kire Sipsip kerek kerp nimin me yeno me God, hirak naanmamror kire mitik naanempre sipsip. Hirak keriyei kerikakno wit kerek hitik tipar miwaai mekrerem. Mar im hirak naanmamre mit miyapir hir hekrit hekrit hir han yaaik nanu nanit menmen yaaim. God kaksiunen wan tipar mau nanamir kir te maain hir ap pike nankit meiyam au.”

* 7:13 Rev 7:9 * 7:14 Mt 24:21 * 7:15 Rev 3:12 * 7:16 Ais 49:10
 * 7:17 Rev 5:6, 21:4; Jo 10:11; Sam 23:2; Ais 25:8

8

Mitik keweikın kire Sipsip kewep tirhin hispinak wik (7) mau tiwei

¹ *Hi hır menmen im epei au, hi hır Mitik keweikın kire Sipsip pıke kewep tirhin namba 7. Hırak kewep tirhin ik kau tiwei, maain kike, menmen yapırwe meit wit ke God kekintıp wıre wıre meit. ² Menmen mekintıp wıre wıre meit ere werek, hi hır ensel hispinak wik (7) kerek nerp ninaan me God. Hır nari taur hispinak wik (7) netenenim, maain hır netenwim nıram. ³ *Hır neit taur hispinak wik (7) nepei au, hi hır ensel hak kan kerp menep kınaan alta ketenen menmen mıre mın hıram me gol. Mın im hıram menmen me metenen waniu (o win) maain hır si tatım, si tiwekre mıram hıram mının yaaim. Hırak keit waniu (o win) yapırwe, te hırak kakısiyem mamriuwe hım kerek nıpaa mıt nises God hır nitıwekhi menmen meriuwerem. Hırak kakısiyem kakıntar kınaan merp menep yeno God kewim te hırak han yaaik keriuwerem. ⁴ *Hırak kesiyem, si tiwekre mıram, metike hım nıpaa mıt nises God hır nitıwekhi menmen meriuwerem, hıram mınıu menep ninaan me God me his me ensel keit ninaan mırak. ⁵ *Si tiwekre mınıu men, ensel keit si mau kınaan kewisım mekre mın me gol, keteikın in ek God kentaumenmen mıt nınık kınaan nitıwekhiyem hırak kaknep mıt kakriuwerem, hırak keiyım kewırem men ti. Hırak kewırem men ti mıt newik, hıram

* **8:1** Hab 2:20 * **8:3** Rev 5:8, 9:13; Eks 30:1-3 * **8:4** Rev 5:8

* **8:5** Lev 16:12; Eks 19:16-19; Rev 4:5, 11:19, 16:18

nepni mewenin mır mre si, si men in men ein, menmen iuwe mepupu mekre nepni, ti kitanik enuk.

Ensel tekyaat (4) te ensel hispinak wik (7) tetenwo taur mirakit.

⁶ Hirak ensel kewir min mre gol men ti, ensel nar hispinak wik (7) kerek netenen taur, hir newis taur mau him kir nantenwewim. ⁷ *Hirak ensel kiutip ketenwo taur kirak te hawi kire ais ketike si hemkre mekrerem hiram men ti. Ham miutip merer wit wit me ham wikak merer wit wit me ti, hiram si taam te nu pinam metike yenkis mewim hiram si taam ere mesi. ⁸ *Menmen im man nepei au, hirak ensel hak (namba 2) hirak ketenwo taur kirak te mitik ensel hak kewir menmen mre miniu (o neyip) hiram metnen mre si men mripe wan. Ham miutip me ham wikak me wan hiram meweikin mre hemkre. ⁹ Menmen yapirwe mepu mekre wan kerek si mripe wan im meweikin mre hemkre, hiram yapirwe maa. Sip yapirwe menterer wan kerek si mripe wan hiram mewaank meit. ¹⁰ Nepei au, hirak ensel hak (namba 3) ketenwo taur kirak, te hi hir menmen mre hir mau nepni hiram metnen mre wapnake hiram minatin meke nepni mripe mani metike hitik. ¹¹ *Ham miutip me wikak me mani yapirwe merer wit wit hiram meweikin mre tipar enum menip mit miyapir nani merekir nin mre tiuwe hirip. Mit miyapir yapirwe naa nentar hir naam tipar enum im.

* **8:7** Eks 9:23-26; Esi 38:22; Joe 2:30 * **8:8** Eks 7:20-21 * **8:11** Jer 9:15

12 *Hir naam tipar enum epei au, hi hir ensel hak (namba) ketenwo taur kirak. Hirak ketenwewik te ham miutip me wikak me wepni, wenke, hir, hiram ap mir au. Wepni (o yanm) ap kir mei miutip me wi kerek hirak kir kau ti ik au. Wenke ke witaan ketike hir hiram mises menmen me wepni kiriakem ap mir mei miutip me witaan. 13 *Hi hir menmen im epei au, hi hir hore him keniuwe kau niu te hi han kitet har ik: "Menmen enum mamnen." Hirak keniuwe kau niu hi hemtewek katip him iuwe kar ik: "Menmen enum menmen enum menmen enum mamnen mit miyapir ne ti mam+waanki me wi mitikit ensel hirakit wikak tatenwo taur mirakit m+karu."

9

Ensel hak (namba 5) ketenwo taur kirak

1 *Hore him keniuwe ken epei au, hi hemtau ensel hak (namba 5) ketenwo taur kirak. Hirak ketenwewik, hi hir saur hak kinatin keke nepni kan ti. Hirak kehimitan mitik ensel hak. God kewetiwek ki me wepir hiram miwapin hei enuk kesikekre te hir mit ap te nanmunaan nanir ti nimin ein au. 2 *Hirak kikaisiu wepir ke hei enuk ik, si tiwekre iuwe mire mit nesi ni hiram miniu mekre hei man ere miwapin wepni ketike nepni hiram toto. 3 *Nepni hiram toto, hi hir weise meke si tiwekre menetnen man ti. God keweikin his em hiram menep mit mar ke mispenepnam (o nikinpinepnam). 4 *God

* 8:12 Rev 6:12-13 * 8:13 Rev 9:12, 11:14 * 9:1 Rev 20:1

* 9:2 Jen 19:28; Joe 2:2, 10; Eks 19:18 * 9:3 Eks 10:12, 15 * 9:4

Rev 7:3

epei ketpor kar ik: “Yi ap yayi+m yenkis o nu tiwei menmen yapirwe mewo mau ti te yi yayiwaankem au emit! Yi einep mit kerek mak me God ap mau maat kir, yi einip keriyen. ⁵ Yi einep mit in eiyiwaanki me wenke hispinak (5) keremem te yi ap einip nani au emit!” Weise im menep mit te yink kir kenen (o meiyewor) mar ke henik manip minwo. ⁶ *Me wi weise mau ti, mit miyapir yapirwe hanhan iuwe te nani, te God kaknipi ap nani taau. ⁷⁻⁸ **Hi hir weise im hiram menmen mau yink mir mire hos mit hir newir menmen niwapin nem nanino nantike mit han naninapan. Hi hir menmen mire hat me gol mau paan kir. Ninaan mir mire ninaan me mit, paan mir nokim mire paan ke miyapir. Mekre him mir hi hir yehes mir hiram iuwe mar ke sak nikin. ⁹ *Hi hir menmen mire nopen kike miwapin han pank miram. Yapir miram matip menuuwe mar ke hore haam yapirwe menuuwe mariyaam yapir matip. ¹⁰ Hi hir ponik kir kire ponik ke mispenepnam (o nikinpenepnam) nikin kewik hir nenep mit neriuwerem. Hiram menep mit ere wenke hispinak (5) meriuwe ponik kir meriuwet nap minwi. ¹¹ Mitik iuwe kinin naanmamre weise enum im hirak mitik iuwe kerek naanmipre hei enuk kerek kesikekre te hir mit ap nanir ti nimin ein au. Niuk mirak me him me Isrel “Abadon.” Niuk mirak me him Grik, hiram “Apolyon” o “Mitik enuk kewaank menmen.”

¹² *Menmen enum im miutip mewaank mit

* **9:6** Jop 3:21; Jer 8:3; Rev 6:16 * **9:7-8** Joe 2:4 * **9:7-8** Joe 1:6 * **9:9** Joe 2:5 * **9:12** Rev 8:13

hıram nepei au. Yi eiyırek! Hi hır menmen enum wik mıkaru epei mamnen kerek hore hım nıpaa ketpim hıram mamnen.

Ensel hak (namba 6) ketenwo taur kırak

¹³ *Hi hır menmen im epei au, hi hemtau ensel (namba 6) ketenwo taur kırak. Epei au, hi hemtau hım me mıtık katıp nımın ke kom tekyaaıt (4) kau kentar kınaan me gol kerek ensel nıman si menmen mının yaaım newet God em. ¹⁴ *Hırak katıp ensel hak (namba 6) kerek ketenwo taur, hırak ketpıwek kar ik: “Ti esiupan ensel tekyaaıt (4) enukıt kerek God nıpaa kesenkıkıt hırakıt tau teıt mani iuwe Yufretıs. Ti esiupanet hırakıt tato.” ¹⁵ *Hırak ken kesiupanet hırakıt ten tehımıtan hır mıt miyapır yapırwe nau tı nar weiwık wikak nerer wit wit, maain hırakıt tatnep mıt miyapır ne weiwık miutıp nerer wit wit. Nıpaa God kehımıtenıkıt hırakıt tau teıt temerır wenke ik, wı im me tito im te hırakıt tatriak menmen im. ¹⁶ Hır ensel hır ninın, mıt nırık menmen mır hır nau hos nisesi. Hi hemtau mıtık hak katıp hır yapırwe nıre 200 milion mıt. ¹⁷ Hi wen hıtyak hır mıt netike hos mır. Hıram marım: Mıt han in netike hos hır nerıuwet ain mıre ninım mau han pank, han nerıuwet ain mıre yınamın, han mıre kono. Hos paan kır hırak kıre pusi ke yaank laion hırak wısenuk kinın sak niuk mırak laion. ¹⁸ Si tıwekre metike si, si me nan sulfa meke hım mır man. Marım hır nenep mıt miyapır yapırwe ne weiwık miutıp nerer wit wit nıpaa hır nehımıtenor. ¹⁹ Hıram menep mıt

* 9:13 Rev 8:3 * 9:14 Rev 16:12 * 9:15 Rev 8:7-12

meriuwe h̄im k̄iram keremem au. H̄iram menep m̄it meriuwe h̄im ketike ponik k̄iram. Ponik h̄iram m̄ire manpen (o yenmik) paan kewim te h̄ir nenep m̄it neriuwe menmen im h̄ir naa neit.

²⁰ *H̄ir nenep m̄it miyap̄ir yap̄irwe meriuwe menmen m̄ir enum te m̄it miyap̄ir wen nau t̄i ap neweik̄in sip newet menmen enum, nises h̄im me God au. H̄ir ap neweik̄in sip newet t̄ipir, tein̄ik ninaan me nu h̄ir nimaam me gol o silva o nan au. Menmen im h̄ir newen̄ipi niuk m̄ir h̄iram ap m̄ir̄iak menmen kike au. H̄iram ap mam̄ir menmen o memtau menmen o mekrit men in men ein taau. ²¹ H̄ir ap neweik̄in sip newet menmen enum me t̄ipir au, h̄ir ap neweik̄in sip newet menmen enum me h̄ir nenep m̄it naa, menmen me nasi o nari miyap̄ir his newenem n̄ir̄ran, o nekint̄ip menmen. Au, h̄ir wen nisesim nau neit.

10

Ensel kewet Jon t̄iwei h̄irak ket̄iwek kaak

¹ Menmen im epei man, hi h̄ir ensel hak wisenuk keke wit ke God kan. Nap̄i m̄iwap̄inek mar ke klos m̄it neriuwetem m̄iwap̄in ȳink k̄ir, manpen (o yenmik) kewep h̄im kau paan k̄irak kau niu, n̄inaan m̄irak m̄ir m̄ire wepni, h̄it m̄irak merh̄ihe mar ke si. ² H̄irak ketenen buk hak kike kekre his m̄irak h̄irak kewep (o keyi) k̄iwaai. H̄irak kewis h̄it yaaime mentar wan, h̄it henkik m̄erp t̄i, ³ h̄irak in ek k̄inap ken̄ine h̄im iuwe, h̄im kewen ken yan̄im̄in. H̄irak ken̄ine h̄im

* **9:20** Rev 16:9, 11; Ais 2:8, 20; 1Ko 10:19-20; Sam 115:4-7, 135:15-17; Dan 5:23

iuwe te nepni mewen+n mar ke hispinak wik (7) matip him. ⁴*Hiram matip epei au, hi hare ewis menmen im mamu tiwei, te hi hemtau him me mitik hak meke wit ke God man hirak ketpo kar ik: “Him me nepni mewen+n hiram metpim ti ap ewisim mau tiwei kit emit! Ti hisawinem ap ewepyapirem emit!”

⁵*Hirak katip epei au, hi hir ensel kerek nipaa kerp kentar wan metike ti, hirak kikiam his yaaim mirak men niu. ⁶*Hirak kikiam his yaaim mirak men niu, hirak katip kar ik: “Hi hatip werek hekrehir ke God kerek nipaa kiriak nepni, ti ketike wan, menmen yapirwe mewim, hirak kerek kaku tipmain tipmain enum eik. Hi hatip haiu ap mamerir wi meiyam mamnen au. ⁷*Maain yi yayimtau ensel hak kar ke hispinak wik (7) hirak kaktenu taur kirak, menmen God kiriakem kisawinem hiram epei au mesi. Nipaa God katip mit narak profet menmen im hir newisim mau tiwei. Te hiram mamnen mar ke nipaa hirak ketpor.”

⁸Mitik ensel ik katip epei au, mitik keit wit ke God nipaa ketpo menmen, hirak pike ketpo him ketpo kar ik: “Ti eno ehit buk kewep (o keyi) kiwaai his yaaim me mitik ensel kerek kerp wan metike ti.” ⁹*Hirak katip epei au, hi hen hir mitik ensel hi hetpiwek har ik: “Ti eweto buk kewep (o keyi) kiwaai his mit.” Hirak kewenhi ketpo kar ik: “Ti etiwek ehik. Ti ehik hirak

* **10:4** Dan 8:26, 12:4, 9 * **10:5** Diu 32:40; Dan 12:7 * **10:6**
 Nia 9:6; Sam 146:6 * **10:7** Dan 9:6, 10; Emo 3:7 * **10:9** Esi
 2:8, 3:1-3

yaaik katın hım, te maain mekre tu kit hırak enuk hım sisi.” ¹⁰ Hırak ketpo epei au, hi heit buk ik ke his me mıtık ensel hi haak. Hi haak hırak yaaik katın hım kıre hınaan, te maain hi haak henektın, hırak kekre tu kai enuk hım sisi kentar hım enum mekrerek maain mamnen mamnep mıt. ¹¹ Hi haak henektın, mıtık ketpo kar ik: “Buk ik ti nepei haak hırak kakıkepit te ti pıke atıp awepyapır hım me God me menmen yapırwe mamnen mıt miyapır kerek natıp hım ham hım ham nerer wit wit, yınk kır hak hak, hır netike mıt iuwe nır naanmıpror.”

11

Hım me mıtıkıt wiketeret ten tı tewepyapır hım me God

¹ *Hırak ketpo epei au, hır neweto henmik netpo nar ik: “Ti eno enın mak ke wınak iuwe ke God keit tı ketike kınnaan mıt newepwar menmen newet God menmen menterim. Epei au, ti ewenhis mıt miyapır kerek newenıpi niuk me God neitai. ² *Te ti ap enın mak ke nıwa hıram meit witeik meweikın wınak iuwe ke God au ekıt! Ti ap enın mak ke nıwa im mentar God kakwis mıt ap ne weiwık me Isrel hır nanınen wit Jerusalem me 42 wenke hır naanmamre mıt nanu en, hır nanıwaank menmen meitai. ³ Hi God awet mıtıkıt wik tai menmen mai iuwe te hırakıt tatno tatwepyapır hım mai. Hırakıt tatmır laplap mıre bek rais tatıteikın mıt hırakıt yınk enuk teriuwe menmen enum mır te hırakıt

* **11:1** Esi 40:3; Sek 2:1-2 * **11:2** Lu 21:24; Rev 12:6, 13:5

tatu tatwepyapir him mai me tito wikak wenke hispinak kiutip (o 42 wenke).

⁴* Mitikit wik it hirakit tire nu Oliv wik tetike lam wik kerek nipaa mitik profet Sekaraia ketpim, terp ti tiriak menmen te Mitik Iuwe God kerek kinin naanmipre mit nau ti hirak kiret.

⁵* Mit han hir hanhan naniksip, si mamike him kirakit si tatn mit enun in. Neimin hir naniksip hir nani nanriuwe si enum im.

⁶* Hi awisikit hiram yaaim me hirakit tatnip nepni te hawi ap kaknen me wi hirakit terp ti tewepyapir him mirakit. Hirakit iuwe te hirakit tertei teweikin his tipar hiram mire hemkre, o tatiwaank mit miyapir ne ti hir naninap nanriuwe menmen enum. Wi hirakit hanhan tatriakem, hirakit tatriakem.

⁷* Maain mitikit wiketeret hirakit tatitip him mirakit tatwepyapirem epei au, tipir enuk keweikin kire miyak hirak kakniu kakoke hei enuk kesikekre, hirak kakniu kaknen kaktikeret tatnepakit kakinet kakiksip tati. ⁸* Hirak kakinet kakiksip tati, herwe yink mirakit mamwaai yayiwe ke wit Jerusalem. Haiu matip tok piksa haiu menewem wit Sodom o Isip mentar wit im mit newi hir mit enun nepan ne God. Hirak wit kerek Mitik Iuwe kir mit newenkekik kau nu tentarakit. ⁹ Mit miyapir han natip him ham him ham nerer wit wit kerek mit nau ti, hir nanir herwe yink mirakit me wi wikak metike wi ham pinam kike. Hir ap

* **11:4** Sek 4:3, 11-14 * **11:5** 2Sml 22:9; 2Kin 1:10; Sam 97:3;

Jer 5:14 * **11:6** 1Kin 17:1; Eks 7:17-20; 1Sml 4:8 * **11:7** Dan

7:21; Rev 12:17, 13:1, 7, 17:8 * **11:8** Lu 13:34

nanwis mit nanwisikıt tatıkre hei au nentar hır han enuk neriuweret hır hanhan nanrekyıwekıt enum. ¹⁰ Mit miyapır yapırwe nau tı hır han yaaik nanıntar hırakıt tati. Hır han yaaik te hır nanrıre nanwetan menmen nanıntar mitıkıt profet wiketeret hırakıt tewaank mit miyapır nau tı terekyor enum hırakıt taa.

¹¹ *Hırakıt tatwaai me wı wikak metike wı ham pınam kike, God kaksıuwe nap mamnen mamu mamıkreret te hırakıt pıke tatıkrit tatırp. Hırakıt pıke tatıkrit tatırp, mit miyapır kerek nanıret hır nanıpırpır wısenum. ¹² *Hır nanıpırpır wısenum hır nanımtau hım me mitık keit wit ke God hırak kaktıp kakır ik: “Yi wiketeret yi einiu einen in.” Hırak kakıtpıwekıt mit enun nepan nırakıt nanıret tatniu tatıkre napı tatno wit ke God. ¹³ *Hırakıt tatno wit ke God, waswas tı kaktanık wısenuk, pınak kiutıp ke wit kiutıp hır nenke pınam mar hiswiyen (10), hırak kakwep te mit miyapır nanır ke 7,000 nani nanıt ein. Mit han wen nanu wit Jerusalem hır nanıpırpır wısenum nanwenıpi niuk me God kerek kau wit kırak iuwe.

¹⁴ *Menmen im mamnen te menmen enum namba 2 hıram mamıslı. Yi eiyımtau. Maain kike menmen enum namba 3 mamnen.”

Ensel hak (namba 7) hırak ketenwo taur kırak

¹⁵ *Hırak ketpo menmen im epei au, hi hemtau ensel hak (namba 7) ketenwo taur kırak. Hırak ketenwo taur kırak, hi hemtau hım me ensel

* **11:11** Esi 37:5, 10 * **11:12** 2Kin 2:11 * **11:13** Rev 8:5, 16:18

* **11:14** Rev 9:12 * **11:15** Eks 15:18; Sam 10:16; Dan 2:44; Oba

neit wit ke God h̄ir n̄nap nat̄ip: “M̄it miyap̄ir nerer wit wit nau t̄i, in ek M̄it̄ik Iuwe kaiu ketike M̄it̄ik Kraiskerek h̄irak kehimit̄anek ken k̄ikaap m̄it ne t̄i h̄irak̄it tatin̄in naanmamre m̄it miyap̄ir yap̄irwe. H̄irak kaku kak̄it tipmain tipmain enum eik naanmamri.” ¹⁶ *H̄ir nat̄ip epei au, m̄it iuwe nar 24 kerek nau yeno me m̄it iuwe menep ninaan me God, h̄ir newen nin̄ip n̄iwaai newis maat ken t̄i newen̄ipiyek. ¹⁷ *H̄ir newen̄ipiyek nat̄ip nar ik:

“Haiu mat̄ip haiu han yaaik merwit. Ti God kaiu m̄it̄ik iuwe. N̄ipaa ti hepu ere in ti hepu. Haiu han yaaik mentar ti epei heit menmen mit iuwe naanm̄ipre m̄it miyap̄ir heriuwerem.

¹⁸ *M̄it nerer wit wit h̄ir epei han enuk nerwit nentar in ek ti han enuk heriuwi (o herweri). W̄i epei man te ti skelim m̄it miyap̄ir kerek n̄ipaa naa. W̄i in ti ewet m̄it kerek n̄iriak menmen mit netike m̄it profet netike m̄it miyap̄ir kerek newen̄ipi niuk mit nises h̄im mit, ti ewet̄ir menmen. H̄ir m̄it niuk iuwe, h̄ir au wein̄in, ti ewet̄ir menmen mit yaaim. W̄i epei man te ti eh̄iwaank m̄it miyap̄ir kerek newaank m̄it miyap̄ir nau t̄i.”

¹⁹ *H̄ir nat̄ip epei au, hi h̄ir winak iuwe ke God keit wit k̄irak kewep k̄ihi kerp keit te hi h̄ir bokis kontrak kehimit̄an h̄im God n̄ipaa kewet m̄it ne Isrel em, h̄irak keit n̄im̄in k̄iwaai yaain.

* **11:16** Rev 4:4, 10

* **11:17** Rev 1:4, 8, 15:3

* **11:18** Sam

2:1, 46:6, 115:13; Ro 2:5; Rev 10:7, 19:5, 20:11-13

* **11:19** Rev

8:5, 15:5, 16:21; Hi 9:4

Hi h̄r bokis keit n̄m̄n k̄waai yaain, hi h̄r nepni mewen̄n hemtewem h̄ram mewen̄n, hi h̄r t̄i k̄itan̄k, haw̄i yuwerep m̄re ais man t̄i.

12

H̄m me m̄te wetike k̄irin enuk

¹ Menmen im epei man, hi h̄r menmen w̄senum meit nepni. Hi h̄r menmen m̄re m̄te. H̄re weriuwet klos m̄rius m̄re wepni mau ȳnk k̄re. Wenke kau k̄n̄k h̄t m̄re, h̄re wewis h̄r mar hiswiyen wik (12) m̄re hat kerek m̄t iuwe h̄r nemun, h̄re wemun mau paan k̄re. ² *H̄re wep̄tu tu h̄m̄r ketn̄n̄we weteiknen wawine n̄kan te h̄re wenep̄p. ³ *Hi h̄r menmen im epei au, hi h̄r menmen ham w̄senum meit nepni m̄re k̄irin. H̄rak ȳnk k̄rak k̄re nin̄k, h̄rak paan k̄rak kar hisp̄nak wik (7), kom mar hiswiyen (10) mewim. H̄rak kewis hat me m̄t iuwe mar hisp̄nak wik (7) mau paan m̄rak im. ⁴ *H̄rak k̄waai ponik k̄rak keiȳk kari h̄r ham miut̄p me p̄nam wikak mau nepni. H̄ram lain m̄ram mar wik mepu nepni, miut̄p au h̄rak keriyaam keiȳm ken t̄i. H̄rak kerp menep ninaan me m̄te wep̄tu kemer̄we h̄re wawine n̄kan. H̄rak kemer̄we wawine n̄kan te h̄rak kak̄k̄p kak̄k. ⁵ *Maain h̄re sip newenep h̄re wine n̄kan h̄rak kakin̄n naanmamre m̄t miyap̄r yap̄rwe nerer wit wit naanmamror werek werek w̄senum. H̄re wine n̄kan epei au, k̄irin kak̄k̄p kak̄k au. H̄r m̄t

* **12:2** Mai 4:10 * **12:3** Dan 7:7 * **12:4** Dan 8:10 * **12:5**
Ais 7:14; 66:7; Sam 2:9; Rev 19:15

ensel ne God netiwekhis neiyik nen yeno kerek God kewim. ⁶ *Mite ip au wirir wen yaank weinik ap mit newik au, wit kerek God nipaa epei kenipek his yaaime te hire wawu werek wawit en. Hir mit ensel narak naanmamrewe me tito wikak metike wenke hispinak kiutip (o 42 wenke).

⁷ *Hi hir menmen im epei au, mit ensel neit wit ke God hir nenepan. Maikel ketike mit ensel nises him mirak hir netike kirin ketike mit ensel enun narak hir yapirwe nenepan. ⁸ Hir yapirwe nenepan te kirin ketike ensel enun narak ap ninini au. Maikel ketike ensel narak ninini te hir ap newisi nanu nanit wit ke God me wi meiyam au. ⁹ *Hir nepir kirin ketike ensel narak ninaaiwir wit ke God. Kirin, hirak manpen (o yenmik) ke nipaa enum eik kepu, mit nenewek Seten, hirak kepno menep ninaan me God kesiuwe him katip God haiu mit enun. Hirak mitik enuk kewises mit miyapir nerer wit wit nau ti. Hir ensel yaain ne God nepirek ketike mit ensel narak enun, hir newirek ketikeri nen ti.

¹⁰ *Hir newirek ketikeri nen ti, hi hemtau him ke mitik keit wit ke God. Hirak katip kar ik: "In ek God kaiu hirak ketahis hirak kinin menmen yapirwe keriuwe menmen mirak iuwe. Mitik kerek hirak kehimitanek kan ti kikaap mit hirak keit menmen iuwe me God, hirak Mitik Iuwe. Hirak Mitik Iuwe kentar mit ensel epei nepir mitik enuk kerek witaan wanewik hirak kepnen menep ninaan me God kesiuwe him katip God mit nau yinan nau ti kerek nises him mirak hir

* **12:6** Rev 11:2-3 * **12:7** Ju 9 * **12:9** Lu 10:18, 22:31; Jen 3:1, 14; Rev 20:2 * **12:10** Jop 1:11; Sek 3:1

enun. ¹¹ Naiu yinan h̄ir epei nin̄nek neriuwe hemkre me Krai h̄irak k̄ire Sipsip kerek n̄ipaa hemkre mewen men ti. H̄im God kerek h̄ir net-pim newepyap̄rem h̄iram mekepi te h̄ir nin̄nek. H̄ir ap n̄inaain nani te h̄ir hanhan nanu ti au. H̄ir newis m̄it enun nan̄p naa nentar h̄ir nises God h̄im m̄irak. ¹² *Te yi m̄it yeit wit ke God yetike menmen yap̄rwe yi han yaaik eiyu. Te yi m̄it miyap̄r yetike menmen yap̄rwe me ti yi naanmamre h̄iras. Seten epei kak̄ikiuwe kaknen ti han enuk w̄isenuk kakriwaank kak̄intar h̄irak kertei w̄i epei man menep te God kak̄iwaankek kakw̄irek kak̄ikre si.”

¹³ K̄irin kertei h̄ir nep̄irek, h̄irak ken ti, h̄irak kekrit koyei m̄ite kerek n̄ipaa wine n̄ikan h̄irak. ¹⁴ *H̄irak koyei m̄ite ip te kaaup au. H̄ir m̄it ensel newet̄we yap̄r mei me hore h̄im te h̄ire weiȳm weniuwe wen yaank wein̄ik m̄it ap newi au, h̄ire waunaaiw̄r k̄irin enuk ek h̄ire wen wawu waw̄it yan̄m̄n. H̄ire wawu waw̄it en titō wikak metike haw̄i hitan kiut̄p (o 42 wenke), h̄ir naan-mamprewē me menmen. ¹⁵ H̄ire w̄ir̄r weniuwe wen, k̄irin kewep h̄im k̄irak, t̄ipar w̄isenum m̄ire mani mekiuwerek men. T̄ipar mekiuwerek men mises m̄ite ip e, te s̄ir m̄iram mamnanep meiȳp mamno h̄ire waw̄i. ¹⁶ S̄ir m̄iram mamnanep meiȳp mamno, ti h̄irak kekepiye kewep te t̄ipar mekiuwerek men n̄im̄n kerek n̄ipaa k̄irin kenik̄nem meke h̄im k̄irak m̄inanep meiȳp men. ¹⁷ *Ti kekepiye kewep te t̄ipar men n̄im̄n kerek n̄ipaa k̄irin kenik̄nem, h̄irak k̄irin

* **12:12** Ais 44:23, 49:13 * **12:14** Dan 7:25, 12:7 * **12:17** Rev 11:7, 14:12

han enuk wisenuk keriuwe mite ip, te hirak kinaiwirep kirir ken kaknep nikerek han hire nipaa winen. Nikerek in hir mit miyapir kerek nises him me God hir natip newepyapir hir nises him me Jisas. ¹⁸ Kirin ken kerp tenhaan ke wan.

13

Miyak wiketeret tewepyapir hirekses

¹ *Kirin kerp tenhaan me wan eik, hi hir mitik keweikin kire miyak wisenuk hak kinu keke wan kan. Hirak kom mirak mar hiswiyen (10) mepu, paan mar hispinak wik (7) mewik. Hat me mit iuwe mar hiswiyen (10) mau kom mirak, niuk enum mau paan mirak mar hispinak wik (7). Niuk im hiram him enum metawin God. ² *Miyak wisenuk kerek hi hirek keke wan kan, hirak yink kirak kire pusi ke yaank niuk mirak lepat, hit mirak mire miyak enuk kinin sak niuk mirak bea, him kirak kire pusi ke yaank kinin sak niuk mirak laion. Kirin kewetiwek menmen mirak iuwe, hirak kewisik hirak naanmamre mit miyapir nerer wit wit nau ti, hirak kinin menmen yapirwe mau ti. ³ *Hi hir paan kiutip ke miyak wisenuk nipaa menmen makip wisenuk te hirak kaki. Au, hiram mekiwo hirak kepu werek. Mit miyapir yapirwe nir sak mau paan kirak hir nepirpir natip hirak iuwe te hir nisesik nemtau him mirak. ⁴ Mit miyapir newenipi kiri nentar hirak kewet miyak wisenuk menmen mirak iuwe te kakinin menmen yapirwe mau ti.

* **13:1** Rev 12:3, 17:3, 7-12 * **13:2** Dan 7:4-6 * **13:3** Rev 17:8

Hir newenipi miyak kektikerek nentar hir han kitet hirak iuwe. Hir natip nar ik: “Keimin hirak iuwe kire miyak enuk ik e? Keimin hirak iuwe te kakininek kaktikerek tatnepakit? Taauye!”

⁵ *God kewis miyak enuk ik katip him enum hirak ketawin God. Hirak kewisik hirak kinin naanmamre menmen yapirwe mau ti me titu wikak metike hawi hitan keiyak. ⁶ God kewisik te hirak kewep him kirak katip enum hirak ketawin God, wit ke God ketike hir yapirwe kerek nau wit kirak. ⁷ *God kewisik hirak ketike mit miyapir kerek nises him me God hir nenepan te hirak kinini. Hirak keit menmen iuwe te hirak kinin naanmipre mit miyapir natip him ham him ham, yink kir ham ham hir ne weiwik yapirwe nerer wit wit. ⁸ *Mit miyapir yapirwe nau ti nerer wit wit nanwenipi niuk me miyak enuk wisenuk. Te mit miyapir kerek nipaa God ap kiriak ti ketike nepni wen au, hirak kewis niuk mir mau tiwei mirak kehimiteni hir nanu nantikerek, hir ap newenipi niuk me miyak ik au. Tiwei ik hirak tiwei ke Mitik keweikin kire Sipsip nipaa mit nakip hirak kaa.

⁹ Yi eiyimtau menmen mai! Neimin hir nemtau him im hir han ekitetim werek werek! ¹⁰ *Mit kerek God kehimiteni mit han hir nanwisi nekre winak enuk, hir nanino nanikre winak enuk. Mit han kerek God kehimiteni mit han hir nanwaai hine me his naninip, maain hir nanwaai hine me his naninip nani keriyen. Mit miyapir

* **13:5** Dan 7:8, 25, 11:36; Rev 11:2 * **13:7** Rev 11:7 * **13:8**
 Sam 69:28; Rev 3:5, 5:6, 17:8, 20:12, 15, 21:27 * **13:10** Jer 15:2,
 43:11; Mt 26:52; Rev 14:12

kerek nises h̄im me God h̄ir nan̄inak̄in tokim nanises God werek werek nan̄intar menmen enum im mamnen.”

¹¹ Menmen im epei man, hi h̄ir t̄i kewep, miyak wisenuk hak k̄iniu t̄i kan niu ein. Miyak ik kom m̄irak wik mau paan k̄irak, h̄iram m̄ire kom me sipsip te h̄irak kat̄ip enum kar ke k̄irin kat̄ip.

¹² Miyak wisenuk kerek kises keiyak kin̄in kan, h̄irak keit menmen m̄irak iuwe kekreh̄ir k̄irak kekepik kenip m̄it miyap̄ir nau nerer wit wit newen̄ipi niuk me miyak kerek n̄ipaa menmen menep paan k̄irak ketnen te kaki, au h̄iram mekiwo h̄irak kepu werek. ¹³*Miyak kerek k̄iniu t̄i kan, h̄irak k̄ir̄iak menmen iuwe m̄it n̄ir̄iakem n̄ipaa taau. H̄irak k̄ir̄iak menmen ham ham yap̄irwe, h̄irak kari si meke nepni man t̄i te h̄ir m̄it miyap̄ir nerp en n̄irek h̄irak k̄ir̄iak menmen im. ¹⁴*H̄irak kewises m̄it miyap̄ir yap̄irwe nan nerer wit wit keriuwe menmen iuwe miyak wisenuk kewis̄ik h̄irak k̄ir̄iakem menep ninaan m̄irak. H̄irak kewis̄isorek ketpor kari han k̄ir keriuwerek te h̄ir nime nu ninaan mewim mar ke ȳink ke miyak kerek h̄ine kenep paan k̄irak metnen kaki au h̄iram mekiwo, h̄irak kepu kepeit.

¹⁵*Miyak kin̄in kan kewis miyak kerek kisesik h̄irak k̄ik̄iak nu m̄ire ȳink ke miyak kin̄in kan. H̄irak kekrit kepu kari nap. Ȳink ik h̄irak kekrit kepu kari nap h̄irak kat̄ip k̄ire m̄it̄ik. M̄it miyap̄ir kerek n̄inapen newen̄ipi niuk m̄irak, h̄irak kaknipi h̄ir nani.

* **13:13** Mt 24:24; 2Te 2:9-10

* **13:14** Rev 19:20; Diu 13:1-4

* **13:15** Dan 3:4-6

16 Hırak kırık menmen ik ketike menmen hak enuk. Hırak kenip mit miyapır yapırwe niuk mır iuwe, niuk weinim, mit kerek netenen pewek yapırwe, mit han au hır nepu weinin, mit nırık menmen neit pewek mererim, mit han au nırık menmen me mit iuwe naanmıpri nırıkem weinin. Hırak kenipi hır enwisaan mak emu his yaaım o emu maat kır. 17 *Mit miyapır kerek hır ap newisaan mak me miyak enuk o namba mırak mau his yaaım or maat kır, hır ap te nansiuwe menmen mır nanıt pewek mamrerim o nanıno nanwır pewek nanıt menmen taau. 18 Haiu han ekitet menmen im werek werek. Mit miyapır kerek nerteı menmen werek werek, hır nanwenhis namba me miyak enuk. Namba im hıram niuk me mitık. Namba im mırak hıram mar 666.

14

Mit nar ke 144,000 nine henye

1 *Hi hır menmen im epei au, hi hır Mitık keweikın kırre Sipsip hırak kerp wit Jerusalem, niuk mırak ham mınıu (o neiyıp) Saion. Hırak ketike 144,000 mit miyapır kerek niuk mırak metike niuk me Haai kırak God mau maat kır, hır nerp ein. 2 *Hi epei hırı nerp ein, hi hemtau menmen meke nepni man. Hıram matıp hım iuwe mire hitık siurik me sırsır men ti o mire nepni mewenin. Menmen hi hemtewem hıram mire mit hır nıram gita mır. 3 *Hır mit yapırwe

* 13:17 Rev 14:9, 11, 16:2, 19-20, 20:4 * 14:1 Rev 3:12, 7:3-4

* 14:2 Esi 1:24, 43:2; Rev 1:15, 19:6 * 14:3 Sam 149:1; Ais 42:10; Rev 5:9, 7:4

nar ke 144,000 h̄ir nerp menep yeno kerek M̄it̄ik Iuwe God kewik. H̄ir nerp ein nine henye hak yaaik menep menmen tekyaaait (4) h̄iram mepu h̄iram metike m̄it̄ iuwe nar 24. M̄it̄ han nertei nine henye im au. H̄ir m̄it̄ miyap̄ir keriyen n̄ipaa God ketorhis ne m̄it̄ nau t̄i. ⁴*M̄it̄ miyap̄ir in h̄ir yaain n̄ire m̄ite ap w̄iwaai wetike m̄it̄ik wen au, h̄ir nises God werek werek. H̄ir yaain n̄ire m̄it̄ ap nari miyap̄ir his newenem n̄ir̄iran au, h̄ir ap newen̄ipi niuk me t̄ipir enum o miyak enuk au. God kerekek. ⁵*H̄ir m̄it̄ miyap̄ir yaain. H̄ir ap nat̄ip h̄im newisesik mei me w̄i h̄ir nau t̄i au.

M̄it̄ik̄it̄ ensel wikak tat̄ip h̄im mirak̄it̄

⁶ Hi h̄ir menmen im epei au, hi h̄ir m̄it̄ik̄it̄ ensel hak keniuwe keke niu kan. God epei keriuwetek kan t̄i kakwepyap̄ir h̄im yaaim mirak̄it̄ mamu mam̄it̄ tipmain tipmain enum eik. H̄irak̄it̄ kan kakt̄ip h̄im im mamno m̄it̄ miyap̄ir h̄ir ȳink hak hak, h̄ir nat̄ip h̄im ham, h̄im ham, h̄ir ne weiw̄ik yap̄irwe nau nerer wit wit. ⁷*H̄irak̄it̄ k̄inap̄ kat̄ip kar ik: “Yi einain God eiyises h̄im mirak̄it̄ eiwen̄ipi niuk mirak̄it̄ eiȳintar w̄i epei man te God kak̄inke m̄it̄ miyap̄ir nau t̄i. Yi eiwen̄ipi niuk me M̄it̄ik̄it̄ Iuwe God kerek kewis t̄i ketike nepni, wan metike mani, h̄it̄ik̄, heipun. Yi eiwen̄ipi keiyak au ek̄it̄!
⁸*Hi h̄irek epei kan ken, hi h̄ir m̄it̄ik̄it̄ ensel hak kisesik k̄inap̄ kat̄ip kar ik: “Eiȳim̄tewek! Wit iuwe niuk mirak̄it̄ Babilon epei kewaank. M̄it̄ miyap̄ir nau wit Babilon h̄ir epei nari han ke

* **14:4** Ef 5:27 * **14:5** Sam 32:2; Sef 3:13 * **14:7** Rev 10:6

* **14:8** Ais 21:9; Rev 17:2, 18:2, 3; Jer 51:7, 8

mīt miyap̄r nau nerer wit wit h̄r nisesi n̄r̄iak menmen enum newen̄pi niuk me t̄pir, neweik̄n sip newet God. Mīt nau Babilon h̄r n̄re m̄te h̄re wetenen kap wain mekrerem, h̄re wari han ke mīt te h̄r nan̄m te h̄r nanwaai nantikerep.”

9-10 **Ensel ik epei kan ken, hi h̄r ensel hak k̄karu kekiuwe kan k̄nap kat̄p kar ik: “Mīt miyap̄r kerek h̄r newen̄pi niuk me miyak enuk o nu m̄re ȳnk ke miyak w̄senuk o h̄r neit mak mau his m̄r o maat k̄r, h̄r nan̄m t̄par wain enum h̄m sisi mekre kap me God. Wain im h̄ram mehimitan menmen enum God kakr̄iak mīt em kak̄ntar h̄r nenipek han enuk w̄senum. Mīt narik God kakwisi nan̄kre si metnen metike nan salfa m̄kap si, h̄r ȳnk k̄r kaknen (o mamiyewor) w̄senuk te ensel yaain netike M̄tik keweik̄n k̄re Sipsip h̄r nan̄rp nan̄ri h̄r nan̄kre si. 11 *Si t̄wekre me si kerek m̄r̄iak ȳnk k̄r kaknen (o mamiyewor), h̄ram mamno niu tipmain tipmain enum eik. Mīt miyap̄r kerek newen̄pi miyak enuk ketike ȳnk kar ke ȳnk ke miyak enuk o mīt neit mak m̄rak mau his m̄r o maat k̄r, si im mamnip ȳnk k̄r kaknen (o mamiyewor) te si im h̄ram ap mami w̄itaan o wanewik au, mamu mam̄it te h̄r mīt miyap̄r nanu werek werek au.”

12 *Menmen enum me miyak enuk mamnen te mīt miyap̄r nises h̄m me God o nises h̄m me Jisas werek werek, h̄r nan̄nak̄n tokim nan̄rp.

* **14:9-10** Rev 13:12-17 * **14:9-10** Sam 75:8, 11:6; Ais 51:17, 22; Jer 25:15; Rev 15:7, 16:19, 19:20, 20:10, 21:8; Jen 19:24; Esi 38:22
 * **14:11** Ais 34:10; Rev 13:12-17 * **14:12** Rev 13:10, 12:17

13 *Hirak katip epei au, hi hemtau him me mitik ensel keit wit ke God katip kar ik:

“Ti ewis menmen im mau tiwei: Mit miyapir kerek nises Mitik Iuwe God, hir nani in ere maain te hir han yaaik enu.” God Himin Yaaik katip, “Him im hiram yaaim. Hir nani naninaaiwir menmen hir epei niriakem, hir nanu yain yain. Hir nanu yaain yaain nanintar menmen nipaa hir niriakem hiram mamnen mantikeri.”

Ensel neithis mit miyapir neriyei neri nan God

14 *Hirak katip epei au, hi hir napi kire hike kau nepni. Hi hir napi kire hike kau nepni, mitik kire Kraishirak kewik hirak kekun hat gol ke mit iuwe kau paan kirak. Hirak ketenen hine ke his tiknuk enuk. 15 *Hi hirek epei au, mitik ensel hak ketpaan keke winak iuwe ke God kan kenine mitik kerek kau napi ketpiwek him iuwe kar ik: “Ti ehiti hine ke his kit ewaaiyek eremir menmen. Wi epei man menmen mau ti hiram epei maa te ti eremir.” 16 Hirak katip epei au, mitik kau nepni hirak kiwaai hine ke his kirak. Hirak kiwaai hine kirak keremir menmen yapirwe mau ti.

17 Hirak keremir menmen mau ti, mitik ensel hak keke winak iuwe ke God ketpaan kan, kire mitik kau nepni hirak ketenen hine ke his tiknuk enuk. 18 Hirak kan witeik, ensel hak kerek naanmpre si, hirak kinaaiwir kinaan kerek mit newepwar menmen newet God em. Hirak kinaaiwir kinaan kenine ensel ketenen hine ke his tiknuk enuk ketpiwek him iuwe kar

* 14:13 1Ko 15:58; Hi 4:10
3:13; Mt 13:39-40

* 14:14 Dan 7:13

* 14:15 Joe

ik: “Ti ewaai h̄ine kit eremir̄r waai wain n̄ikim m̄iram mau t̄i entar n̄ikim h̄iram epei mew̄nki.”

19 *H̄irak kat̄ip epei au, ensel ketenen h̄ine ke his k̄irak k̄iwaaiyek keremir̄r n̄ikim h̄iram mew̄nki. H̄irak keremir̄r h̄iram mew̄nki, h̄irak ket̄iwem keiȳm ken kew̄rem mekre sar te h̄ir m̄it ensel neit hen̄k̄ip (o hen̄p̄ik) nesestim t̄ipar mamno. Sar im h̄iram tok piksa mehim̄tan God han enuk h̄irak kaknep m̄it nau t̄i. 20 H̄ir nesestim im mekre sar meit men̄p̄in me wit. H̄ir nesestim, hemkre meke sar hei k̄irak men m̄ire mani k̄iniu men yan̄im̄in mar ke 320 kilomita. H̄iram men mau niu mar ke waai mau teruk me hos.

15

Ensel nar ke hisp̄inak wik (7) netenen menmen enum mar hisp̄inak wik (7).

1 *Hi h̄ir menmen me hemkre epei au, hi h̄ir menmen ham iuwe meit wit ke God. Hi h̄ir m̄it ensel nar hisp̄inak wik (7) nan̄in̄ep m̄it. Menmen im enum mamno t̄i mamnep m̄it te maain God han enuk epei au, menmen enum epei au mesi.

2 *Hi h̄ir m̄it ensel epei au, hi h̄ir menmen m̄ire wan h̄irak k̄ire glas si merh̄ihe mekrerek. Hi h̄ir wan metike m̄it miyap̄ir kerek epei netike miyak enuk, nu m̄ire ȳnk m̄irak ketike namba me niuk m̄irak, h̄ir netikeri h̄ir nenepan, te m̄it miyap̄ir nin̄ini nentar h̄ir ap newen̄ipi niuk m̄ir. H̄ir nerp menep wan h̄ir netenen gita kerek God

* **14:19** Ais 63:3, Kra 1:15; Rev 19:15 * **15:1** Lev 26:21; Rev 15:6-7 * **15:2** Rev 4:6, 5:8

kewtirem. ³ *Hir netenen gita hir nine henye nɪpaa Moses mitik kerek kirɪak menmen me God hirak kewisim metike him me Mitik keweikin kire Sipsip. Hir nine henye natip nar ik:

“God kiau Iuwe ti Mitik Eruk Manpenuk, menmen ti hirɪakem hiram yaaim iuwe.

Ti kerek naanempre haiu mit metike menmen yapirwe nɪpaa ein ere in ere maain, ti hirɪak menmen yaaim hiram wererek. ⁴ *Neimin hir ap nanwenipi niuk mit a?

Au, hir yapirwe naninen nanwenipi niuk mit. Hir nanwenipi niuk mit ti kiau Iuwe, nantip ti Mitik Eruk Manpenuk nanintar ti kiutipen ti kerekek wetpen enuk heit.

Te mit miyapir nerer wit wit naninen nanwenipi niuk mit nanintar hir yapirwe nɪr menmen yaaim ti herekyorem.”

⁵ *Hir nine henye epei au, hi hir haau iuwe mit nehimitanem hiram me God keit nimin ke winak kirak kɪhi kerp yaain, hi hir haau God kewim.

⁶ *Hi hir haau God kewim, te hi hir ensel nar hispinak wik (7) kerek netenen menmen enum mar hispinak wik (7) hir neke winak ke God netpaan nen. Hir namir klos hiram mirius mire hike mir himin. Ni mire gol meweikin han pank kir. ⁷ *Hir epei nen witeik, te menmen miutip me menmen tekyaaait (4) kerek mepu yeno me God, hirak kewetir min mar hispinak wik (7). God kerek kaku tipmain tipmain enum eik, hirak wen

* 15:3 Eks 15:1; Rev 11:17, 16:7; Sam 92:5; 139:14, 145:17 * 15:4
 Jer 10:6-7; Sam 86:9 * 15:5 Eks 38:21 * 15:6 Rev 15:1 * 15:7
 Rev 14:10

han enuk te han enuk mīrak meweik+his mīre tīpar mīwaai mekre mīn im. ⁸*Hīram mīre tīpar mīwaai mekre mīn im, si tīwekre me menmen iuwe me God metike menmen mīrak merhīhe hīram mīwapīn wīnak ke God keit nīmīn. Hīram mīwapīn wīnak ke God, keiyak kiutīp keit wit ke God ap te kakno nīmīn en ere menmen enum mar hispīnak wik (7) eim kerek ensel nar hispīnak wik (7) hīr netenenim hīram epei au mesi.

16

Mīt ensel neit menmen enum mekre mīn neiyīm nen newīrem mamno tī

¹*Si tīwekre mīwapīn wīnak ke God, hi hemtau hīm me mītīk hak kekrerek katīp hīm iuwe kar ik: “Yi eiyīt mīn kerek menmen enum me han enuk me God meweik+his mīre tīpar mekrerem, yi eiyīm eino eiwenem emno tī.” ²*Hīrak katīp epei au, hīrak mītīk ensel kiutīp kinīn keit mīn mīrak keiyīm ken kewīr menmen enum mekrerem men tī. Hīram men tī menep mīt miyapīr kerek newenīpi niuk me miyak enuk ketike teinīk mīt nesipaak mīre yīnk kīrak, hīr newis mak mau yīnk kīr. Hīram menep yīnk kīr ketnen hīrak kenen (o meiyewor).

³*Menmen im epei menep mīt, hi hīr ensel hak (namba 2) kisesik ken kewen menmen enum mekre mīn hīram men wan iuwe. Men wan

* **15:8** 1Kin 8:10-11; Ais 6:4; Esi 44:4
Sam 69:24; Jer 10:25; Esi 22:31; Sef 3:8
Rev 13:12-17

* **16:1** Ais 66:6; Rev 16:17;
* **16:2** Eks 9:10; Diu 28:35;

* **16:3** Eks 7:17-21

iuwe meweik'in mire herwe hemkrik te menmen yapirwe mau mekre wan maa.

⁴ *Menmen yapirwe mau mekre wan maa, hi hir mitik ensel hak (namba 3) hirak kan kewen menmen enum mekre m'in mirak men mani metike hitik, hiram meweik'in mire hemkre.

⁵ *Hiram meweik'in mire hemkre, hi hemtau mitik ensel kerek naanmipre mani metike hitik hirak katip kar ik: "God ti kerekek ti yaaik. Nipaa ere in ti hepu hepeit. Menmen enum ti hiriakem hewaank tipar hiram meteik'in ti yaaik. ⁶ *Ti yaaik hentar nipaa hir mit nau ti nenep mit miyapir kerek nises him mit netike mit profet nit hemkre mir mewen. Te in ek ti heweik'in tipar mire hemkre hir nanim ti enip enrerim me menmen nipaa hir niriakem." ⁷ *Hirak katip epei au, hi hemtau him ke mitik hak kerp kinaan kerek ensel newepwar menmen newet God em, hirak katip kar ik: "Mitik Iuwe God ti enuk manpenuk. Menmen enum ti erekyorem enip enrerim me menmen enum nipaa hir niriakem, hiram yaaim."

⁸ Hirak katip epei au, hi hir mitik ensel hak (namba 4) hirak kewen menmen enum mekre m'in kirak men wepni. Men wepni te hiram si taak mit miyapir yink kir. ⁹ *Hirak si taak yink kir hir nene God netpiwek enum me menmen im manip nentar God hirak kari menmen im man menep mit. Hir ninapen neweik'in sip newet menmen enum hir nisesim, hir ap newenepi niuk

* **16:4** Sam 78:44 * **16:5** Rev 1:4; Sam 119:137 * **16:6** Sam 79:3; Ais 49:26
 * **16:7** Rev 15:3, 19:2; Sam 19:9 * **16:9** Rev 9:20-21, 16:21

me God h̄rak Iuwe. Au, h̄r nenerek wen nises han k̄r enuk.

¹⁰ *Menmen im epei man hi h̄r m̄t̄ik ensel hak (namba 5) kewen menmen enum meke m̄n k̄rak men yeno kerek miyak enuk kewim, te menmen m̄re w̄taan toto m̄w̄ap̄n ti merer wit wit kerek miyak enuk h̄rak naanm̄pre m̄t̄ miyap̄r. W̄taan toto m̄w̄ap̄n ti merer wit wit te m̄t̄ miyap̄r n̄nak̄n nin k̄r nentar ȳnk k̄r kenen (o meiyewor). ¹¹ *H̄r n̄nak̄n nin k̄r te h̄r han kitet menmen enum mau ȳnk k̄r te h̄r nene God neriuwerem. H̄r ap neweik̄n sip newet menmen enum au. H̄r nises han k̄r.

¹² Menmen im epei au, hi h̄r m̄t̄ik ensel hak (namba 6) kan kewen menmen enum mekre m̄n k̄rak men mani iuwe Yufretis. H̄ram men mani Yufretis, h̄rak kenke keweik̄n k̄re yayiwe te m̄t̄ iuwe naanm̄pre m̄t̄ miyap̄r nau ti kerek wepni kewep kn h̄r neke mani wi k̄rak nan̄nen.

¹³ Mani Yufretis kenke epei au, hi h̄r h̄m̄n enum wikak h̄ram meweik̄n m̄re pato o minaap. H̄ram metpaan meke h̄m̄ ke k̄rin, miyak enuk tetike miyak enuk keiyak niuk m̄rak profet enuk kewisesik. ¹⁴ *H̄m̄n im h̄ram me herwe kerek h̄ram m̄r̄ak menmen yaaim mirakel n̄paa m̄t̄ n̄rem au. H̄m̄n wikak im men m̄t̄ iuwe nin̄n naanm̄pre m̄t̄ nerer wit wit nau ti, h̄ram mari han k̄r te h̄r nererik nantike God nan̄nepan me w̄ h̄rak God kerek h̄rak Iuwe Manpenuk kehim̄tan m̄t̄ h̄r nantikerek nan̄nepan.

* **16:10** Eks 10:22; Ais 8:22 * **16:11** Rev 9:20-21, 16:12; Ais 11:15; Jer 50:38 * **16:14** 1Te 5:2; Rev 19:6, 15, 19

15 * “Hi Jisas hi etpi! Hi anen waswas me wi yi yepitariyem yar ke mitik enuk kekintip menmen. Mit kerek hir naanmamre werek werek menmen maain mamnen, hir han yaaik nanu. Hir ap yink enuk me menmen im mamnen mamre mit kerek klos au hir ne puk weinik nen witeik.”

16 * Himin enum wikak meithis mit iuwe ninin naanmipre mit miyapir nau ti, hir nan nererik neit wit niuk mirak me him Hibru hiram Amagedon.

17 * Hir nererik epei au, hi hir mitik ensel hak (namba 7) kewen menmen enum mekre min kirak men mire nime. Epei au, mitik keke winiak iuwe ke God menep yeno me mitik iuwe, hirak ketip him iuwe kar ik: “Menmen God kiriakem kenep mit keriuwerem hiram epei au meit.” 18 * Hirak katip epei au, hi hir nepni mewenin mari winen men ein men ein, hiram mewinin wisenum ti kitanik wisenum. Nipaa God kiriak ti ere in ap ti kitanik karik au. Ti kitanik hiram minin ti me nipaa ein. 19 * Ti kitanik wisenum te wit iuwe Babilon kewep pinak pinak ere wikak, wit iuwe me wit yapirwe mewaank. God ap han kaa menmen enum mit ne Babilon nriakem te hirak han enuk kanip keriuwe menmen im, hirak kewaanki kire mit hir naam tipar si enum wisenum minin hir ninap. 20 * Ti kitanik wisenum te miniu (o neiyip) iuwe metike ti wit wan kimaak keketik, hiram yapirwe mewep menke. Miniu (o neiyip) mewep

* 16:15 Rev 3:3, 18 * 16:16 Het 5:19; Sek 12:11 * 16:17 Rev 16:1
 * 16:18 Rev 8:5 * 16:19 Rev 14:8, 10 * 16:20 Rev 6:14

menke m+waai, wit wan kimaak keketik mewep m+nat+n men m+isaw+n mekre wan meit n+m+n.
 21 *Menmen im wen mepnen, hi h+ir ais iuwe m+re nan h+iram n+menum m+re 50 kilogram h+iram meke nepni man menep m+it miyap+ir nerer wit wit nau t+i, h+iram mewaanki. M+it miyap+ir nene God nentar ais enum im kerek man+ip h+iram menmen enum enum.

17

H+im me m+ite enu wari m+it his wewenem

1 *Menmen im man menep m+it epei au, en-sel kiut+ip ke m+it+ik+it ensel tar ke hisp+nak wik (7) kerek tetenen m+n mar hisp+nak wik (7), h+irak kan ketpo kar ik: “Ti etikewa euno hi ateiknut menmen enum God kakriak m+ite enu wari m+it his wewen+nem. H+ire wehimitan wit iuwe kipwaai menep mani yap+irwe. 2 *M+it iuwe kerek nin+n naanm+ipre m+it miyap+ir nerer wit wit nau t+i, h+ir netike m+ite ip h+ir neiyewewan. H+ire wenip m+it miyap+ir yap+irwe nau t+i h+ir n+re m+it epei naam t+ipar si enum h+ir netaritari. H+ire wenipi narik neriuwe menmen h+ire wari han k+ir keriuwerem (te h+ir newen+ipi niuk me t+ipir enum).”

3 *H+irak ketpo epei au, h+irak ketauhis h+im+n kai, haw+ir wen wiun wit wein+ik m+it auri en. Haw+ir wiun en, hi h+ir m+ite piut+ip wau miyak wisenuk k+ire y+iwir. Niuk yap+irwe mau y+ink k+irak te h+iram niuk enum mat+ip enum metaw+n God. Paan mar hisp+nak wik (7) mewik, kom

* 16:21 Eks 9:24; Rev 11:19, 16:9, 11 * 17:1 Jer 51:12-13; Rev

17:15 * 17:2 Ais 23:17; Rev 14:8 * 17:3 Rev 13:1

mar hiswiyen (10) mau menterim. ⁴ *Mite hire weriuwet klos mire wenip, klos mire ninim, hire wesese weriuwe menmen yaaim me gol o pewek o wipe yehes. Hire wetenen kap me gol mekre his mire wauri han ke mit han weri-uwerem. Menmen enum menip God han enuk metike menmen enum hire wiriakem me wari mit his weweninem hiram miwaai mekre kap mire hiram meweikin mire tipar. ⁵ *Hi hir niuk mau maat kire hiram tok piksa hiram matip mar im: “Mite ip e hire wehimitan wit Babilon Iuwe. Hire miye pe miyapir yapirwe nari mit his neweninem. Hire miye pe menmen enum yapirwe mit miyapir nerer wit wit nau ti hir niriakem.” ⁶ *Hi hirep hire wetaritari wire mitik kaam tipar si enum wentar hire waam hemkre me mit miyapir kerek nises him me God ketike him me Jisas kerek newepyapir hir nisesik te mit nanip hir naa. Hi hirep te hi han kai kekrit hi han kitet har ik: “Hire peimin?”

⁷ *Hi wen han kitet mite ip, te mitik ensel ketpo kar ik: “Ti henmak te ti han kitet mite ip e yapirwe? Hi etput ewepyapir mite ip wetike miyak kerek hirak paan hispinak wik (7) kom mar hiswiyen (10), mite ip wau sip kirak, hir neimin. ⁸ *Miyak enuk ti epei hirek, hirak nipaa kepu ti te in ek au, hirak kinaiwerek. Hiram menep te hirak kakitpaan kakike hei enuk kesikekre, hirak kakno kakawaank kaki kakikrerek. Mit miyapir nau ti kerek God ap kewis niuk mir

* 17:4 Esi 28:13, 16; Rev 18:16; Jer 51:7 * 17:5 Rev 14:8 * 17:6

Rev 18:24, 19:2 * 17:7 Rev 13:1 * 17:8 Rev 11:7, 13:8; Dan 12:1

mau tiwei mirak nipaa wi hirak ap kiriak ti metike nepni wen au, mit miyapir in hir nanirek hir han kekrit. Hir han kekrit nentar miyak ik nipaa kepu ti te in ek au. Maain hirak pike kaku te hir nanirek nanipirpir.

⁹ “Mit kerek nertei menmen werek werek hir han ekitet menmen im. Paan mirak mar hispinak wik (7) hiram wit iuwe kiutip mit nimaak kau miniu (o neiyip) mar hispinak wik (7). Mite ip wau sip kirak hire wau weit wit iuwe eik.

¹⁰ Paan hispinak wik (7) im hiram mehimitan wit iuwe kiutip ketike mit iuwe hispinak wik (7) naanmipre mit miyapir nau ti. Mit iuwe hispinak (7) hir epei nen naa. Kiutip hirak wen kepu, keiyak ap kan naanmamre mit wen au. Maain hirak kaknen hirak kaku kike keremem.

¹¹ Miyak enuk nipaa kepu ti te in ek au, hirak mitik iuwe hak ke hir nar hispinak wik (8) hirak ketike mit han en nar ke hispinak wik (7) hir ninin naanmamre mit miyapir nau ti. Maain hirak kakno kakawaank kaki.

¹² * “Kom mar hiswiyen (10) ti epei hirem, hiram mehimitan mit iuwe nar hiswiyen (10). Hir ap nire mit iuwe wen au, te maain hir nanit menmen iuwe nantike miyak enuk te hir naninin naanmamre mit miyapir nanu ti me wi mei kike.

¹³ Mit nar hiswiyen (10) hir nau han kiutip te hir nanwet miyak enuk menmen mir iuwe te hirak kakikrehir kir naanmamre menmen mir. ¹⁴ *Hir mit nar hiswiyen (10) nantike Mitik keweikin kire Sipsip hir naninapan te hirak kaktike mit kerek hirak kari han kir keninor hir nises him

* 17:12 Dan 7:24 * 17:14 1Ti 6:15

mɪrak, hɪr naninɪn mɪt enun in. Hɪr naninɪni nanɪntar hɪrak kerek Mɪtɪk Iuwe kerek God kewetɪwek menmen mɪrak iuwe kinɪn mɪt iuwe yapɪrwe nerer wit wit, hɪrak naanmamre mɪt iuwe kerek naanmɪpre mɪt miyapɪr han.”

15 *Mɪtɪk ensel ik hɪrak wen ketpo kar ik: “Mani tɪpar kerek ti hɪr mɪte enu wari mɪt his wewenɪnem hɪre wau menep in, hɪram mehɪmɪtan mɪt miyapɪr natɪp hɪm ham hɪm ham, yɪnk kɪr hak hak, hɪr ne weiwɪk yapɪrwe nau nerer wit wit. 16 *Kom mar hiswiyen(10) mehɪmɪtan mɪt nɪpaa ti hɪri netike miyak enuk hɪr han enuk nɪnapen mɪte enu ip kerek wari mɪt his wewenorem. Hɪr nanɪnen nanri menmen mɪre yapɪrwe te hɪr nanwɪr mɪte wawɪ puk weinɪk wawu wawɪt. Epei au, hɪr nanip nanɪk yɪnk kɪre. Hɪr nanɪk yɪnk te hɪr nanman si menmen mei kike wen mepu. 17 Hɪr nanriak menmen enum im nanɪntar God kakri han kɪr te hɪr ap nertei hɪr nanises han kɪrak. Hɪr nepɪtari hɪr nanises han kɪrak hɪr nanu han kiutɪp hɪr nanwis miyak enuk naanmamror ere hɪm nɪpaa God ketpim hɪram mamnen. 18 Mɪte kerek ti epei hɪrep hɪre wehɪmɪtan wit iuwe kerek naanempre mɪt iuwe nau ti nerer wit wit.”

18

God kewaank wit iuwe Babilon

¹ Maain hi hɪr mɪtɪk ensel hak keke wit ke God kan. God epei ketpɪwek menmen mɪrak iuwe te

* 17:15 Ais 8:7; Jer 47:2 * 17:16 Rev 18:8

menmen mewik merhihe mir wisenum men ti.

² *Hirak kan kinap katip him iuwe kar ik:

“Mite kerek wehimitan wit iuwe Babilon God kwaankep.

Hire epei waa. In ek herwe, himin enum, tipir metike hore ham ham enum yapirwe menmen enum hiram man mewik.

³ *Menmen im epei man mentar mit miyapir nerer wit wit epei newenipi niuk me tipir.

Hiram mar ke hir netikerep niriran, hir naam tipar si enum mire.

Hiram mar ke hir mit iuwe nerer wit wit niwaai netikerep.

Mit nerer wit wit kerek nesiuwe menmen neit pewek yapirwe nentar hire hanhan weit menmen yapirwe te hire wau werek werek wises han kire enuk.”

⁴ *Hirak katip epei au, hi hemtau him ke mitik hak keit wit ke God hirak katip kar ik:

“Yi mit miyapir nai. Yi eino eikeipin mite enu eipe.

Yi ap eikiterep eirak menmen enum au emit! Hi hinapen ap eiyuwep etikerep au.

⁵ *Hi ehip entar menmen enum yapirwe hire wirakem.

Menmen enum mire hiram yapirwe mire tiu mite wenipaam, te God epei kirem ap han kaa rem.”

* **18:2** Rev 14:8; Ais 13:21, 34:11; Jer 50:39

* **18:3** Rev 14:8

* **18:4** Ais 48:20; Jer 50:8, 51:6, 45; 2Ko 6:17

* **18:5** Jen 18:20-21;

Jer 51:9

6 *Hi pike hemtau hirak katip mit han kar ik: “Yi pike eirekyiwe menmen enum mamir ke hire nipaa wiriak mit miyapir han em.

Te menmen miutip hire wiriakem yi eirekyiwerem wik.

Hire nipaa weweti tipar si enum miutip yi yaam, te in ek yi eiwetwe tipar si enum wik hire wawim.

7 *Nipaa hire niuk mire hiram iuwe hire wises han kire wau werek werek.

Te in ek yi eirekyiwe enum ere yink kire kakwo kakir ke nipaa hire wises han kire wau werek werek.

Yi eirekyiwerem mamir im eiyintar hire nipaa watip hirehes war ik: ‘Hi hau in hi mite iuwe hinin mit miyapir yapirwe. Hi ap hire mite kerek mitik kire kaa kinaiwurep au. Hi ap te han enuk ekit eriuwe menmen taau.’

8 *Hire watip enum warik te menmen enum im mamnip ep me wi miutip keremem.

Hire waunap, hire waukit, hire ninpi mami, mit han nanisi yink kire kekre si.

Menmen im enum mamnep wit Babilon mentar mitik iuwe God kerek kakinke mit miyapir newik, hirak manpenuk wisenuk kakises han kirak kakriakem.”

9 *Maain mit iuwe kerek ninin naanmipre mit miyapir nerer wit wit hir nanir si tiwekre me yink kire si taak. Nipaa hir netikerep hir nises han kir hir nau werek werek, te in ek

* 18:6 Sam 137:8; Jer 50:15, 29; 2Te 1:6 * 18:7 Ais 47:7-9

* 18:8 Rev 17:16; Jer 50:34 * 18:9 Rev 17:2; Esi 27:30-35

hîr nanîrp te hîr han enuk nankîtep. ¹⁰ *Hîr nanîrp yanîmîn nanîntar hîr nînaain si menmen enum maaup. Hîr nanîrp nankît nantîp nanîr ik: “Haai o! Menmen im menep wit Babilon hîram enum. Ti wit iuwe niuk mit wîsenum te waswas menmen enum yi mît miyapîr en yi yîriakem God kerîwaank kenterim.”

¹¹ *Mît nerer wit wit kerek nesiuwe menmen kago mîr nanît pewek mererim neit wit Babilon, hîr nanîrek nepei kewaank, hîr nankîtek nanîntar hîr mît newik ap nanît menmen mîr au. Hîr epei newaank. ¹² *Menmen kago mîr hîram im: Gol, silva, nan mîrius yaaim, bis me pewek iuwe, laplap yaaim mîre hike, laplap mei mîre ninîm metike yinamîn metnenam, laplap slika. Nu ham ham hîram miutîp miutîp meit yaank mînîn yaaim metike menmen yapîrwe mît nesipaam me miyak elefan nîkîn mîram o nu yaaim me pewek nan iuwe, o ain, o bras, o nan yaaik kewîr mutmut. ¹³ Hîr neit nu meruk yînk mîram metike nekip, siyak me niu, semi, yeirep, kono, miyak wîpînk, meruk o mir kerek mît nesiyem hîram mînîn yaaim, tîpar wain metike gris, plaua metike rais, bulmakau, sipsip, hos metike karis, hîram metike mît miyapîr hîr nîriak menmen me mît ap neit pewek mererim au. ¹⁴ Hîr mît nerp en natîp nar ik: “Nîpaa ti mîte nîhan enu wîrau hanhan menmen yapîrwe, te in ek ti enu he mîte. Menmen yaaim mît newîr pewek yapîrwe nantîwem metike menmen yaaim ti heses heriuwerem, hîram epei men.

* **18:10** Esi 26:17; Dan 4:30
27:12-13, 22

* **18:11** Esi 27:36

* **18:12** Esi

Hiram ap pike mamnen te ti etiwem taau.”

15 *Mıt kerek nesiuwe menmen mır neit pewek mererim, hır nanırp yanımın nanınapen menmen mamnıp mamır ke hıram menep wit Babilon te hır nankıtep. 16 *Hır nankıtep nantıp nanır ik: “Ke miye o! Nıpaa wit ik Babilon hırak yaaik kire mite kerek wamır laplap hike metike laplap ham mıre ninim metike yinamın metnenam. Ti heses heriuwe gol, nan yaaim metike bis me pewek iuwe. 17 *Te in ek wasenum menmen yaaim yapırwe epei mewaank.”

Mıt kerek ninın naanmıpre sip, hır nantike mıt boskru kerek nırıak menmen me sip, hır nantike mıt nau sip o neit nan me menmen hır netiwem mekre wan newet mıt em, hır yapırwe nanırp yanımın nanır wit Babilon. 18 *Hır nanırp yanımın nanır wit Babilon si taak hır nantıp hım iuwe nanır ik: “Ap wit kei yaaik kar ke ik e nıpaa ere in taau.” 19 Hır nanwen toni nankıtek nantıp nanır ik: “Haiu mamkıt han tewenın wit iuwe ik e mamıntar mıt nerer wit wit kerek neriuwet sip mır man in, hır neit pewek yapırwe meriuwe menmen hır nesiuwere man in. Te in ek wasenum wit yaaik ik kewaank.”

20 *“Yi mıt kerek yi yau wit ke God, yi han yaaik eiyu. Yi mıt kerek God kehimiteni yi yırıak menmen mırak o yi profet yi yewepyapır hım mırak o yi mıt miyapır kerek yi yises hım me God, yi han yaaik eiyu! God epei kırıak wit

* 18:15 Esi 27:31, 36 * 18:16 Rev 17:4 * 18:17 Esi 27:27-29

* 18:18 Esi 27:32 * 18:20 Ais 44:23; Diu 32:43; Jer 51:48

Babilon enum kakrer menmen enum nɪpaa hɪr nerekyiyem.”

21 *Hɪr natɪp epei au, hi hɪr mɪtɪk ensel wɪsenuk ken kekin nan wɪsenuk kewis pakɪn kɪre heipun. Hɪrak kekinɪk keiyɪk ken kewɪrek kekre wan kesikekre hɪrak katɪp kar ik: “Mar ke hi hewɪr nan ik ken kekre wan kesikre, te God kakɪwaank wit Babilon. Maain wit eik hɪrak pɪke kakɪkrit kaku taauye. 22 *Mɪt kerek nɪram gita nine henye o netenwo taur o nɪram heurek, hɪr maain ap nanɪnen nanɪrakem au. Mɪt kerek nɪrak menmen ham ham ap pɪke nanɪnen nanu wit Babilon au. Mɪt ap pɪke nemtau nan iuwe kakwen rais haas mɪram meit wit Babilon taau. 23 *Mɪt ap pɪke nanɪksiu si keiyak nanɪt wit Babilon taau. Mɪt ap pɪke nanɪmtau hɪm me mɪtɪk o mɪte hɪr nanɪtan. Mɪt kerek nan nesiuwe menmen kago mɪr, hɪr mɪt iuwe ne tɪ nerer wit wit. Yi mɪt ne wit Babilon, yi epei yari han ke mit miyapɪr nerer wit wit yeriuwe menmen enum me memipɪn yi yɪrakem.”

24 *God kewaank wit Babilon kerek kehimɪtan wit iuwe yapɪrwe kentar hɪr nenep profet ne God netike mɪt miyapɪr nises hɪm mɪrak hemkre mɪr mewen mɪwaai tɪ. Hemkre mɪr metike hemkre me mɪt miyapɪr yapɪrwe ne tɪ hɪr mɪt nɪpaa nanɪp naa.

19

Mɪt miyapɪr neit wit ke God han yaaik nentar

* **18:21** Jer 51:63-64; Esi 26:21 * **18:22** Ais 24:8; Esi 26:13
 * **18:23** Jer 7:34, 16:9, 25:10; Ais 47:9 * **18:24** Jer 51:49; Mt 23:35; Rev 17:6

God kewaank wit Babilon

¹ Maain hi hemtau menmen mire mit miyapir yapirwe neit wit ke God hir natip him iuwe nar ik: “Haiu emwenipi niuk me God kiau. Hirak kerekek epei ketaihis. Hirak niuk mirak iuwe hirak manpenuk wisenuk. ² *God skelim mit nises menmen yaaim. Hirak epei skelim mite enu kerek wari mit his weweninem. Hire wewaank mit miyapir ne ti yapirwe weriuwe menmen enum hire wiriakem. God kaaup kerer menmen enum nipaa hire wiriak mit miyapir kerek nises him mirak. Hire wanip naa.” ³ *Hir pike natip neteipim nar ik: “Haiu emwenipi niuk me God. Si tiwekre me wit Babilon hiram mamno niu tipmain tipmain enum eik.” ⁴ *Hir natip epei au, mit iuwe nar 24 kerek nau yeno me mit iuwe, hir netike menmen tekyaaat (4) kerek mepu hir newen ninip nitehir nau ti menep ninaan me God kerek kau yeno kirak. Hir natip nar ik: “Hiram him yaaim haiu emwenipi niuk mirak.” ⁵ *Hir natip epei au, hi hemtau him ke mitik hak kerp kirapit yeno me God hirak katip him iuwe kar ik: “Yi mit miyapir niuk iuwe o niuk weinim kerek yises him me God yi hanhanek. Yi eiwenipi niuk mirak.”

Mitik keweikin kire Sipsip keit mite, te hir yapirwe nererik naam menmen

⁶ *Hirak katip epei au, hi hemtau mit miyapir yapirwe hir nererik natip him iuwe nar ke

* **19:2** Rev 6:10, 16:7 * **19:3** Rev 14:11 * **19:4** Rev 4:2, 10

* **19:5** Sam 22:23, 134:1, 135:1; Rev 11:18 * **19:6** Rev 11:15, 14:2, 15:3

mani sir menep o nepni mewenin. Hir natip him iuwe nar ik: “Haiu emwenipi niuk me God. Hirak kerekek Manpenuk W+senuk hirak kinin naanmipre menmen yapirwe. ⁷ *Haiu han yaaik emu emwenipi niuk mirak mamintar Mitik keweikin kire Sipsip kakit mite pirak hir nanitan. Hire epei wemani menmen mire. ⁸ *Hir mit ensel newetawe laplap yaaim mire hike hapik mewim au te hire waumir.” (Laplap yaaim mire hike hiram menmen yaaim kerek mit miyapir nises him me God hir nriakem.)

⁹ *Hir natip epei au, mitik ensel kerek kerp ketikewa hirak ketpo kar ik: “Ti ewis menmen im. Mit miyapir kerek God keninor naninen nanim menmen me Mitik keweikin kire Sipsip kakit mite pirak, hir han yaaik nanu.” Hirak wen ketpo, “Him im hiram him me God hirekes.”

¹⁰ *Hi hemtau menmen hirak ketpo, te hi ewen ninip hitehir ewenipi niuk mirak. Hirak kewena ketpo kar ik: “Ti ap ewenipi niuk mai au emit! God kerekek. Hi hriak menmen me God har ke ti etike nit yinan kerek yises him me Jisas yewepyapir him mirak yatip mit em. Menmen Jisas kewepyapirem, hiram menmen mikaap mit profet natip newepyapir him me God.”

Him me mitik kau hos kire hike

¹¹ *Hirak ensel ketpo menmen epei au, hi hir weipir ke wit ke God kenke, hos hike kerp en. Mitik kau sip kirak hir nenewek niuk

* **19:7** Rev 21:2 * **19:8** Ais 61:10 * **19:9** Mt 22:2-3 * **19:10**
Ap 10:25-26; Rev 22:8-9 * **19:11** Rev 1:5, 6:2; Sam 96:13; Ais 11:4

m̄rak “M̄t̄ik kerek naanm̄mpre menmen m̄rak werek werek.” H̄rak ketike m̄t̄ h̄r nan̄nepan, h̄rak ¹² *skelim m̄t̄, h̄rak kises menmen yaaim k̄r̄iakem keremem. Nanam̄r k̄rak h̄rak k̄r̄ k̄re si keteik̄n m̄t̄ h̄rak kertei menmen mekre han k̄r̄. Hat yap̄rwe me m̄t̄ iuwe h̄ram mau paan k̄rak. Niuk m̄rak ham mau maat k̄rak te m̄t̄ neiyān ap nerteiyem au. H̄rak k̄rak kerekek. ¹³ *H̄rak kam̄r laplap nokim kerek n̄paa h̄r newermaam mekre hemkre. H̄r ne wit ke God nenewek niuk m̄rak “H̄m me God.” ¹⁴ M̄t̄ yap̄rwe ne ami ne wit ke God h̄r nisesik nau hos m̄re h̄ke yap̄rwe nam̄r laplap yaaim m̄re h̄ke hap̄ik mewim au. ¹⁵ *Hi h̄r h̄ne ke his nokik t̄knuk enuk koke h̄m m̄rak kan. H̄rak kaknep m̄t̄ miyap̄r nerer wit wit kakriuerem. Epei au, h̄rak kakin̄n naanmamror w̄senum te m̄t̄ han ap nan̄kreh̄r k̄rak taau. H̄rak taau. H̄rak naanmamror kak̄r ke m̄t̄ik ketenen paap keiȳk naanm̄mpre bulmakau. H̄rak kakin̄n m̄t̄ yap̄rwe kak̄waank m̄t̄ kerek ap nises God kak̄r ke m̄t̄ik keit henp̄ik (o henkip) keiȳm kekpep ȳwir kekre sar kehimitan God h̄rak han enuk keriuweri. ¹⁶ *H̄m ham mau laplap m̄rak, mau h̄t̄ naap k̄rak mat̄ip̄ h̄m miut̄ip̄ marik: “M̄t̄ik ik h̄rak kin̄n naanm̄pre m̄t̄ iuwe kerek naanm̄pre m̄t̄ miyap̄r yap̄rwe nau t̄.”

H̄rak M̄t̄ik Iuwe kin̄n m̄t̄ iuwe yap̄rwe.

* **19:12** Rev 1:14, 2:17 * **19:13** Ais 63:1-3; Jo 1:1, 14 * **19:15**
 Rev 1:16, 4:8, 12:5, 14:19-20, 21:22 * **19:16** Rev 17:14

17 *Hi h̄rek epei au, hi h̄r m̄tik ensel hak kerp n̄m̄n ke wepni ken̄ine hore yap̄rwe kerek me-niuwe mau niu, ken̄newem keriuwe h̄m̄ iuwe h̄rak kat̄p kar ik: “Yi hore yi yainen eikiyan eiȳt̄ niut̄p̄ yi eiȳm̄ menmen God kakrimaniyem. 18 Yi einen eiȳm̄ naan me m̄t yap̄rwe. M̄t iuwe nin̄n naanm̄pre ami, m̄t iuwe ne ami kerek nises han k̄r, h̄r netike m̄t wein̄n nekepi nenepan, m̄t iuwe, m̄t wein̄n, m̄t nepu werek, m̄t han n̄r̄ak menmen me m̄t iuwe naanm̄pri. H̄r naan k̄r ketike naan me hos metike m̄t newim, menmen yap̄rwe.”

19 **H̄rak kat̄p epei au, hi h̄r m̄tik keweik̄n k̄re miyak enuk ketike profet enuk kewen̄n h̄m̄ menmen kerek k̄r̄ak menmen yap̄rwe n̄paa m̄t n̄rem au k̄kaap miyak w̄senuk keriuwerem. H̄rak k̄kaap miyak enuk keriuwerem kari m̄t miyap̄r han k̄r te h̄r neit mak m̄rak mau ȳnk k̄r, h̄r newen̄pi nu h̄r nimaak nar ke miyak enuk. 20 *H̄rak̄t̄ wen tepu te h̄r net̄wek̄this new̄ret ten tekre hei iuwe m̄re wan si metnen meriuwe nan sulfa mekrerek. 21 *Te m̄t han kerek netikeri nenepan, M̄tik̄ Iuwe kerek kau hos, h̄ne keke h̄m̄ k̄rak kan kan̄p kenepi. H̄rak kan kan̄p kenepi, hore man maak ȳnk k̄r ere tu iuwe.

20

Seten kau kekre hei 1,000 tito

1 *Hi h̄r hore maak ȳnk k̄r epei au, hi h̄r

* 19:17 Esi 39:17-20 * 19:19 Esi 27:30-34 * 19:19 Sam 2:2

* 19:20 Rev 13:12-17, 20:10, 15; Ais 30:33 * 19:21 Rev 19:17-18

* 20:1 Rev 9:1

m̄tik ensel hak kekiuwe wit ke God kan. H̄rak kekiuwe wit ke God kan ketenen ki metike sen ain w̄isenum. Ki h̄ram me m̄kaiſiu weip̄r ke hei enuk w̄isenuk kesikekre. ²⁻³ **H̄rak kan keithis k̄rin kerek niuk m̄rak ham mar im: “Manpen (o yenmik) ke n̄paa, h̄rak Seten, h̄rak m̄tik enuk kerp menep ninaan me God kesiuwai h̄m.” H̄rak m̄tik ensel ket̄wekhis kin̄nek kesenekik keriuwe sen ain kew̄rek ken kekre hei. Kew̄rek ken kekre hei kesikekre, h̄rak keiyepet weip̄r keh̄ruwek hit tokim me tito 1,000. H̄rak keh̄ruwek hit tokim te Seten ap kakno ein ein kakri m̄t miyap̄r han k̄r kakwis̄sorek ere 1,000 tito h̄ram epei au. 1,000 tito h̄ram epei au, maain h̄rak kaknaip̄sek kakno ein ein me w̄i kike. ⁴ *Epei au, hi h̄r yeno me m̄t iuwe. M̄t han newim. God kew̄isi h̄r skelim m̄t. Hi h̄ri netike h̄m̄n ke m̄t miyap̄r kerek m̄t nerekir teruk k̄r kewen keket kent̄r h̄r ap newen̄pi niuk me miyak enuk o menmen h̄r nesipaam mau his o maat k̄r au. God k̄k̄ian h̄r nekrit nau, h̄r nantike Kraiſ h̄r nanin̄n naanmampre m̄t miyap̄r me 1,000 tito. ⁵ M̄t han ap nises God n̄paa epei naa, h̄r ap p̄ike nan̄krit in au. Maain 1,000 tito h̄ram epei mamnen, h̄r p̄ike nan̄krit. Im em h̄ram namba wan taim God k̄k̄ian m̄t miyap̄r n̄paa naa te h̄r p̄ike nekrit nepu. ⁶ *M̄t miyap̄r kerek God kin̄n k̄k̄ian te h̄r nekrit nau, h̄r m̄t yaain, h̄r han yaaik nanu. H̄r han yaaik nanu nan̄ntar h̄r ap p̄ike nani nanteipim nan̄no nan̄kre si au. H̄r

* **20:2-3** Rev 12:9 * **20:2-3** Ju 6 * **20:4** Dan 7:9, 22, 27; 1Ko 6:2; Rev 13:17 * **20:6** Rev 1:6

nanre mıt pris kerek newepwar menmen nanwet God kaktike Kraiss em, hır nantike Kraiss naninın naanmampre menmen me 1,000 tito.

God kewaank Seten hırak kewırek kekre si enum

⁷ Maain 1,000 tito hıram epei au, mıtık ensel hırak kıkaisiu weipır ke hei kesikekre kesiu-pan sen ain kaknaaiwır Seten kakno. ⁸ *Hırak kakno kakwenın hım mıt miyapır yapırwe ne tı nerer wit wit, nanınen wit iuwe Gok ketike Megok. Hırak kakwenınor hım te hır nanınen nanrerik nantike mıt han nanınepan. Mıt ne ami nırak hır nanıre tenhaan ke wan hır yapırwe. ⁹ *Hır nanıke tı nanıno yanımın nanweikın wit Jerusalem kerek mıt miyapır ne God nanwik, wit kerek God hanhanek. Hır nanweiknor nanınıp te si mamınke mamke wit ke God mamnen si tatın mıt ne ami in. ¹⁰ *Si tatın mıt ne ami in, te God kakıthis Seten kakwırek kakno hei o wan si metnen mekrerek meriuwe nan salfa. Hırak kakno hei o wan si metnen mekrerek kerek miyak enuk ketike profet enuk kewisesik tewiyen. Hırakıt tatu tatıt en yınk kırakıt kaknen (o kakıses) tipmain tipmain enum eik.

God skelim mıt miyapır yapırwe

¹¹ Menmen im epei man, hi hır yeno me mıtık iuwe kire hike, mıtık iuwe kewik. Tı ketike nepni mırır mekeipın ninaan mırak ap mınmatın wit keiyak te hıram mısawın mau meit

* **20:8** Esi 38:2, 9, 15-16 * **20:9** 2Kin 1:10; Esi 39:6 * **20:10**
Jen 19:24; Sam 11:6; Rev 19:20; 21:8

en au. (Te hiram meweik'in mire napi). ¹² *Hiram meweik'in mire napi epei au, hi hir mit miyap'ir niuk mir iuwe, mit miyap'ir au wein'in kerek n'paa naa. Hir nan nerp menep ninaan ke mit'ik kau yeno mirak, mit ensel nan nenke tiwei ham m'waai en. Epei au, hir neit tiwei kiut'ip hak, kerek niuk me mit kerek nises him me God nanu nantikerek mewik. God skelim mit in n'paa naa keriuwe menmen hirak kirem mekre tiwei im me menmen hir n'riakem. ¹³ *God k'ik'ian mit miyap'ir kerek naa nekre wan netike mit miyap'ir kerek epei naa nerer wit wit hir nerp menep ninaan mirak, hirak skelim mit miyap'ir me menmen hir n'riakem nau ti. ¹⁴ *Epei au, God keit menmen menip mit nani metike wit kerek him'in ke mit naa n'waai en, hirak kew'irem men mekre hei o wan si metnen mekrerem hiram nepei au mau meit. Hei si metnen mekrerem hiram enum mar ke mit hir p'ike nani. ¹⁵ *Mit miyap'ir kerek God ap k'ir niuk mir mekre tiwei ik kerek ketp'iwek niuk me mit miyap'ir hir nanu nantikerek, hirak kew'iri nekre hei wan si metnen mekrerek.

21

Jon k'ir ti ketike nepni meiyam man mekrehir me ti ketike nepni n'paa mepu

¹ *God kew'iri nekre hei si metnen mekrerek epei au, hi hir ti keiyak ketike nepni meiyam mepu mekrehir ke ti keiyak ketike nepni meiyam

* **20:12** Dan 7:9-10; Mt 25:31-46; Rev 13:8; Ap 17:31; 2Ko 5:10

* **20:13** Ro 2:6; 1Pi 1:17; Rev 2:23, 22:12 * **20:14** 1Ko 15:26, 55

* **20:15** Mt 25:41; Rev 13:8, 19:20 * **21:1** 2Pi 3:13

nipaa mepu. Hiram metike wan epei au mesi.
 2 *Epei au, hi hir wit kerek God kehimitanek
 hirak wit kirak. Hirak wit Jerusalem keiyak
 kekrehir ke wit Jerusalem ke nipaa. Hirak
 keit wit ke God kinaiwirek kekiuwe kan. God
 kemaniyek yaaik kire mite wesese wetike mitik
 nanitan. 3 *Hi epei hirek, hi hemtau him ke
 mitik keit yeno me mitik iuwe hirak katip kar
 ik: “Eiyimtwem! God winak kirak kau nimin
 ke mit miyapir te hirak kaku kaktikeri. Hir nanu
 nanre mit narak, hirak kaku kaktikeri kakre God
 kir. 4 *God kaknip mit miyapir en han yaaik
 nanu. Hir ap pike nani o han enuk o nankit o
 yink kir kaknen au. Menmen im me nipaa ein
 hiram epei au.”

5 *Mitik kerek kau yeno me mitik iuwe ketpo
 kar ik: “Ti emtewek. Hi anip menmen yaaim
 mamikrehir me menmen nipaa.” Hirak wen
 ketpo, “Ti ewis menmen im hi nepei hetputem
 emu tiwei entar menmen hi hetpi yi mit em
 hiram yaaim.” 6 *Hirak katip, “Menmen im
 hiram nepei au. Hi mitik kerek nipaa men-
 men ap mepu au, hi hepup, maain hi apau. Hi
 hirirak menmen yapirwe te menmen yapirwe mit
 miyapir kerek hanhan nanim tipar hi awetirem
 weinim tipar mai mamkepi hir nanu nanit tip-
 main tipmain enum eik. 7 *Yi mit kerek yi yises
 him mai werek ere yi yayi, yi wen yirirak menmen

* 21:2 Ais 52:1, 61:10; Hi 11:16, 12:22; Rev 3:12 * 21:3 2Kro
 6:18; Sek 2:10; 2Ko 6:16 * 21:4 Rev 7:17; Ais 35:10, 65:19 * 21:5
 Rev 4:2, 10; 2Ko 5:17 * 21:6 Rev 1:8, 17, 22:17; Jo 7:37; Sam 36:9
 * 21:7 2Sml 7:14

mai yaaim yinın menmen enum mamri han ki enuk, yi mıt in hi aweti menmen im yapırwe hi etpiyem. Hi are God ki, yi eire nıkerek nai.

⁸ *Te mıt kerek hır nıpaa nisısa hi God, in ek au nınapen nentar mıt nanıp nentar hır nisısa, hır netike mıt neweikın sip newet God, mıt kerek nırıak menmen enum enum, mıt kerek nenep mıt han hır nani, mıt kerek nari miyapır his newenınem, mıt kerek nırıak nasi, mıt kerek newepwar menmen newet tıpir em, hır nantike mıt enun newisesik, hır yapırwe nanınno hei iuwe mıre wan si metnen meriuwe nan salfa mekrerek. Menmen im hıram enum mıre mıt hır pıke nani nanıkrerem.”

Hım ke wit Jerusalem hak yaaik

⁹ *Hi hemtau hım im nepei au, mıtık ensel kiutıp ke ensel nar hispınak wik (7) kerek netenen mın mar hispınak wik (7) menmen enum menep mıt mekrerem, hırak mıtık ensel ik kan menep ketpo kar ik: “Ti enen etikewa hi ateiknut mıte yaaip kerek hıre wautike Mıtık keweikın kire Sipsip hır nanıtın. ¹⁰ *Hırak ketpo epei au, hırak ketauhis hımın kai hawır wen werp mınıu (o neiyıp) wısenuk. Hawır werp en, hırak keteikno wit Jerusalem, wit God kehimıtaneke hırak kırak keke wit ke God kekiuwe kan. ¹¹ *Hırak kır keriuwe menmen yaaim me God, hırak kire nan yaaim niuk mırak jasper kerek mıt newır pewek yapırwe netıwem, nan kerek hır newisım mau wepni hıram mır wısenum mar ke

* **21:8** Hi 10:38-39; Mt 25:41; Rev 19:20, 21:27, 22:15 * **21:9** Rev 15:1 * **21:10** Esi 40:2; Rev 21:2 * **21:11** Ais 60:1-2, 19

glas. ¹² *Nɪwa hɪrak keweikɪn wit hɪrak nokik ken niu, weipɪr hiswiyen wik (12) mewik, mɪt ensel niutɪp niutɪp nerp nersɪsem naanmɪpre weipɪr. Niuk me weiwɪk hiswiyen wik (12) me Isrel mau weipɪr im. ¹³ Wit wepni kokai kan weipɪr wikak tewik. Wit wepni kewen ken weipɪr tar wikak tewik. Wit ken niu in weipɪr tar wikak tewik. Wit ken mɪn in weipɪr tar wikak tewik. ¹⁴ Hɪr nime nɪwa im mentar nan iuwe mar hiswiyen wik (12). Niuk me mɪt aposel nar hiswiyen wik (12) ne Mɪtɪk keweikɪn kɪre Sipsip niuk mɪr mau nan im.

¹⁵ *Mɪtɪk ensel kerek ketpo menmen ketenen si me gol kaknɪn mak ke wit iuwe ik e, ketike weipɪr mɪrak, nɪwa mɪrak. ¹⁶ Wit ik e hɪrak nokik yinak ik yinak ke wit hɪram mɪpɪram. Ensel ik kɪnɪn mak ke wit keriuwe si mɪrak. Wit hɪrak nokik mɪrak hɪram mar 2400 kilomita. Wit kau niu kɪrak ketike nokik kɪrak hɪrak yaaik kɪpɪrak. ¹⁷ Hɪrak kɪnɪn mak ke wit epei au, hɪrak kɪnɪn mak ke nɪwa kau niu kɪrak keriuwe si mɪre mɪt nɪnɪn mak neriuwerem, te hɪrak kɪrem hɪram mɪre 65 mita.

¹⁸ God kime nɪwa keweikɪn wit ik, hɪrak ki-maak me nan jaspas. Wit hɪrekes God kimaak me gol hɪram mɪr mɪre tɪpar mar ke mani katɪn nemnok. ¹⁹ *Nan iuwe kerek God kime nɪwa menterim hɪram marim. Nan namba 1 hɪrak jaspas. Nan hak (namba 2) hɪrak sapaia kɪre yinamɪn. Nan hak (namba 3) hɪrak nan hike niuk mɪrak agat. Nan hak (namba 4) hɪrak kɪre yinamɪn niuk mɪrak emeral. ²⁰ Nan hak (namba

* **21:12** Esi 48:30-35 * **21:15** Rev 11:1 * **21:19** Ais 54:11-12

5) h̄rak nan k̄re h̄ke ketike nin̄k niuk m̄rak sadonikis. Nan hak (namba 6) h̄ram nan k̄re nin̄k niuk m̄rak konilian. Nan hak (namba 7) h̄rak k̄re kono niuk m̄rak krisolait. Nan hak (namba 8) h̄rak k̄re yinam̄n niuk m̄rak beril. Nan hak (namba 9) h̄rak k̄re kono niuk m̄rak topas. Nan hak (namba 10) h̄rak k̄re yinam̄n ketike k̄re kono niuk m̄rak krisopres. Nan hak (namba 11) h̄rak k̄re yinam̄n niuk m̄rak haiasin. Nan hak (namba 12) h̄rak k̄re nin̄k niuk m̄rak ametis. ²¹ Ya weip̄r ke n̄wa mar hiswiyen wik (12) God kimaam me bis me nan iuwe. Ya weip̄r miut̄p miut̄p h̄ram me klamsel me bis miut̄p miut̄p w̄senuk kerekek. Yayiwe kerekir wit iuwe ik h̄rak ke gol m̄r yaaim m̄re mani kat̄n nemnok.

²² *Hi ap h̄r winak iuwe kiut̄p ke God keit wit iuwe keteik̄n m̄t God kau ketikeri eik e au. M̄tik iuwe God h̄rekes kerek manpenuk w̄senuk h̄rak ketike M̄tik keweik̄n k̄re Sip-sip h̄rak̄t tepu wit ik te m̄t miyap̄r n̄ret tepu. Te h̄r ap nime winak neteik̄n h̄rak̄t tepu tetikeri au. ²³ *Wepni o wenke ap te mam̄r mam̄t wit ik e taau. Menmen iuwe me God merh̄he m̄re si, menmen iuwe me M̄tik keweik̄n k̄re Sipsip mam̄r te h̄ram mam̄r mam̄nep wit mam̄kreh̄r ke wepni te h̄r m̄t nan̄r ein ein. ²⁴ *M̄t miyap̄r nerer wit wit h̄r nan̄nen nan̄r menmen iuwe m̄rak̄t m̄r menep wit, te h̄r nanitet yayiwe nan̄no in nan̄no ein. M̄t iuwe nin̄n naanm̄pre m̄t miyap̄r nau t̄i h̄r nan̄t pewek m̄re yap̄rwe neiȳm

* **21:22** Rev 15:3 * **21:23** Ais 60:19-20; Rev 22:5 * **21:24** Ais 60:3, 5

naninen wit ik. ²⁵ *Hir ap te naniyepet weipir me nawa mamit in nanintar wit ap toto mamtai au. Wepni kerekek. ²⁶ Menmen mit hir neser neriuwerem metike pewek mir, hir mit nerer wit wit nau ti neiyim naninen nanwisim mamit witeik. ²⁷ *Te menmen enum o mit miyapir kerek nirak menmen enum o newisesik nanino nimin wit ik e au. Mit miyapir kerek Mitik keweikin kire Sipsip kewis niuk mir miwaai mekre tiwei kerek mehimitan mit miyapir nanu nantike God, hir keriyen nanino nanikre wit ik e.

22

Him me nu metike tipar mamkaap mit miyapir nanu werek

¹ *Hi hir wit yaaik nepei au, mitik ensel keteikno mani kerek tipar mirak mikaap mit miyapir hir nanu werek. Tipar im meke yeno kerek Mitik Iuwe God kewim metike yeno Mitik keweikin kire Sipsip kewim. ² *Tipar im hiram nemnok hiram mekiuwe wi miram mitet yayiwe ke nimin. Nu kerek mikaap mit miyapir nanu nanit hiram merp menep mani kekiuweri, ham merp pinak, ham merp pinak. Hiram mari mine nikim me wenke kiutip wenke kiutip, tiwei miram hiram mikaap mit miyapir nerer wit wit nipa hir ninap te hir nanre yaain. ³ Menmen yapirwe kerek nipaa mewaank ti God kakriakem nepei au meit kakintar hirak ketike

* **21:25** Ais 60:11; Sek 14:7; Rev 22:5 * **21:27** Ais 52:1; 1Ko 6:9-10; Rev 13:8, 21:8 * **22:1** Esi 47:1; Joe 3:18; Sek 14:8 * **22:2** Jen 2:9; Esi 47:12; Rev 22:14, 19

Mit̄ik keweik̄n k̄re Sipsip h̄irak̄t tatu wit ik naanmamre mit̄, te h̄ir nanwen̄ipi niuk m̄irak. ⁴*Mit̄ h̄ir nan̄r ninaan m̄irak, h̄irak kakwis niuk m̄irak mamu maat k̄r. ⁵*W̄itaan ap te p̄ike mamnen taau. Mit̄ ap nan̄t si te nan̄r yayiwe o wepni kau nepni k̄r au. Mit̄ik luwe God h̄irak kaku kakreh̄r ke wepni kak̄r te mit̄ nises h̄m m̄irak h̄ir nanu nan̄re mit̄ iuwe tipmain tipmain enum eik.

Jisas p̄ike kaknen waswas

⁶*Mit̄ik ensel h̄irak ketpo kar ik: “H̄m im yap̄rwe ti hewis̄m h̄iram yaaim maain mamnen. Mit̄ik luwe God kerek h̄irak epei k̄r̄iak mit̄ profet h̄m̄in k̄r kekrit te h̄ir newepyap̄r h̄m m̄irak, h̄irak epei keriuwet mit̄ ensel n̄irak te h̄ir nan newepyap̄r nat̄ip mit̄ nises h̄m m̄irak menmen te menep mamnen.” ⁷*Jisas ketpi kar ik: “Yi eiȳmtau! Menep te hi p̄ike anen. Mit̄ miyap̄r kerek nan̄mtau h̄m mau t̄wei im nanisesim, h̄ir han yaaik nanu.”

⁸*Hi Jon kerekek hi h̄ir menmen im hi hemtau h̄m m̄iram. Hi h̄ir menmen im, hemtewem nepei au, hi hewen nin̄ip h̄iwaai h̄it me mit̄ik ensel kerek keteikno menmen im. ⁹Te h̄irak ketpo kar ik: “Ti ap h̄ir̄iak menmen im au emit! Hi h̄ir̄iak menmen me God har ke yi mit̄ yetike mit̄ nit yinan h̄ir profet h̄ir netike mit̄ yap̄rwe kerek nemtau h̄m mau t̄wei im nanisesim. Te ti ap ewenaun̄ipi au emit! Ti ewen̄ipi God kerekek.”

* **22:4** Sam 42:2; Mt 5:8; Rev 3:12 * **22:5** Rev 5:10, 20:6, 21:23, 25; Dan 7:18, 27 * **22:6** Rev 1:1 * **22:7** Rev 1:3, 2:16 * **22:8** Rev 1:3, 10:4

10 Hırak wen ketpo kar ik: “Ti ap epakın hım me God mekre tıwei im au emıt, entar wı epei man menep te menmen im mamnen. 11 *Menmen im menep te mamnen. Te mıt kerek nırıak enum hır wen nanrıakem. Mıt kere han kitet enum enum, hır wen han ekitetim. Mıt kerek nırıak menmen yaaim hır wen enrıakem. Mıt kerek hır yaain wen enu anırek.”

12 * “Yi eiyımtewek! Menep te hi Jisas hi pıke anen. Hi anen etenen menmen yaaim me mıt miyapır yapırwe te hi awetırem me menmen nıpaa ein ere in hır nırıakem. 13 *Hi kerekek hi hinın, maain te hi pıke ekaru. Nıpaa hi hinın hırıak menmen te maain hi pıke arıakem yaaim.

14 * “Mıt miyapır kerek nises hım me God hır nıre mıt epei nekemyet laplap mır hıram pıke yaaim. Mıt miyapır narık hır han yaaik nanu nanıntar God kakwisi hır nanıno nanitet ya weipır ke wit nanıno nımın nanım nıkim me nu kerek mıkaap mıt miyapır nanu werek werek nanu nanıt. 15 *Te mıt enun nises han kır enuk, hır nantike mıt kerek nari si newır pıkoker nırıak nasi, o mıt nari miyapır his newenınem, mıt kerek nenep mıt han nani, mıt kerek newepwar menmen newet tıpir em, o mıt kerek newenın hım nises hım mır hıras, mıt miyapır nar ik hır ap te nanıno nanitet ya weipır ke wit iuwe au. Hır enu enıt witeik. 16 *Hi Jisas kerekek hi epei heriuwet mıtık ensel kai hırak

* 22:11 Dan 12:10 * 22:12 Rev 2:16, 23; Ais 40:10; 2Ko 11:15

* 22:13 Rev 1:8, 17, 21:6 * 22:14 Rev 22:2 * 22:15 Rev 21:27

* 22:16 Ro 1:3; Rev 2:28; 5:5; Nam 24:17

kan kewepyapir him im men yi mit ne weiwik miutip me God yerer wit wit. Hi kerekek hi ke weiwik me Devit, hi nepenyek kirak hi hire saaur kau nepni kir wisenum ere wanewik.”

17 * “God Himin Yaaik ketike mit miyapir nises him me hi Mitik keweikin hire Sipsip hir natip nar ik: “Ti enen!” Mit miyapir kerek nanimtau him im hir entip, “Ti enen.” Mit miyapir kerek him niu enuk (o hir mar kewenkikor him), hir eninen enim tipar mikaap mit miyapir hir nanu werek werek nanu nanit. Hir nanwir pewek nanit tipar im nanim au. Hir nanim weinim.

18 * Hi Jon hi hetpi yi mit miyapir yapirwe kerek yayimtau him me God me menmen mamnen mau twei im, hi hetpi him manp har ik: “Mit han kerek nanwis him ham mamu mamtike him im mau twei, te God kaknip kakriuwe menmen enum hirak kenep mit keriuwerem hi epei hewisim mau twei im. 19 * Mit han hir nanisak him ham mau twei kerek hi hewisim te God kakri menmen mir mau nu mikaap mit hir nanu werek werek nanu nanit, hirak kakwisi nanu wit kirak yaaik taau.”

20 * Mitik kerek kewepyapir him im hirak katip kar ik: “O, hi Jisas hi anen waswas.”

Mitik luwe Jisas haiu mewenhi matip mar ik: “Ti enen waswas.”

21 Hi Jon hanhan Mitik luwe kaiu Jisas Kraiss hirak kakriak yi mit miyapir kerek yises him mirak kakrekyi menmen yaaim.

* 22:17 Rev 21:6 * 22:18 Diu 4:2, 12:32; Rev 15:1 * 22:19
 Rev 22:2 * 22:20 Rev 3:11

Mepir keremem

Him Yaaim Me God
The New Testament in the Au language of Papua New
Guinea
Nupela Testamen long tokples Au long Niugini

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Au

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-12-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

4e85f348-3df4-5add-b32a-49bcafe3752a